

ČAJ

Pro chvíle pohody

LEDEN 2015

Časopis Autorů Jičínska

ČAJ

studená sprcha horúci čaj
osvieži telo preberie myseľ
dúšok po dúšku ochutnávaj
čas s vôňou lásky práve prišiel

Rasťo DALECKÝ

100

Vážení čtenáři,

v lednovém jubilejním ČAJi si Vás dovoluji pozvat do naší ČAJovny ke slavnostní hostině. Jídelní lístek je sestaven pro opravdové literární gurmány. Již v úvodní ukázce nám slovenský host **Rasťo Dalecký** předložil ochutnávku ze svého díla „**Lístok nápojov**“.

Druhým hostem je autorka z města evropské kultury 2015, z Plzně, **Jitka Prokešová**, navařila nám trojici osvěžujících povídek „**Mrtvej čas**“, „**Cestou k oknu**“ a „**Suchej flek**“.

Do ČAJovny jsem pozval literární gurmány, básníka **Jiřího Žáčka**. Ten se přiznal, že nemá rád flákoty, viz rozhovor: „**Dnešní distributoři a knihkupci berou knihu jako kus flákoty!**“

K slavnostně prostřenému stolu přisedla autorka pro děti **Ivona Březinová** a svěčila se, že „**kdo chce číst, dobrou knihu si najde v každém věku!**“.

Nechybí ani trochu tajemna od autora knížek „**Černá sanitka**“ **Petra Janečka**, ten zase doznal, že „**existují desítky dalších důvodů, proč být fascinován světem ústních vyprávění!**“.

Jedno české přísloví říká, že se pachatelé rádi vracejí na místo činu, a tak dvojice jičínských rodáků ráda navařila do jubilejního ČAJe, i když se už delší dobu přesvědčují, že je chleba všude o dvou kůrkách. Konkrétně **Jan Sobotka** v Olomouci, ale umí každé jídlo okořenit hrstí aforismů (viz jeho příspěvky „**K věci**“, „**Variace na klasiku**“ a nášup v podobě „**A ještě pár navíc pro trpělivé**“). Stejně tak v Brandýse nad Labem ukuchtil výborné fejetony další jičínský rodák **Stanislav Rudolf** (viz „**Stačí mi tři dioptrie?**“, „**Chybami se i kantor učí**“ a „**Není strašné být dědečkem**“).

Moravské menu zastupuje trojlístek. V Brně podusila **Ivana Blahutová** hlavní hrdinku své povídky „**Dustarka**“, asi málokdo uvěří, že svoji povídku upekla již v roce 2012, neboť její povídková hrdinka až nápadně kopíruje osud jedné skutečné umělkyně.

Ve stínu lesů, vod a strání na kotlíku uvařil tremp **Jiří „Wilson“ Němec** svoje „**Rychlebské povídky II**“, z nich potom jako ukázkou nabízí povídku „**Dobračka**“.

Pochopitelně jsem nezapomněl ani na děti, dětskou porci nachystal milonický autor **Jiří Šandera** v pohádce „**O náramně pracovitém krtkovi**“ z knihy „**Co vyprávěla houpací síť**“.

Všichni tři moravští autoři buď již vydali nebo chystají své knihy v nejbližších dnech, máme se na co těšit!

Ale jaký by to byl raut bez jičínského Rumcajse, tuto jičínskou specialitu nachystal až v Praze **Jan Lipšanský** v povídce „**Jak mi Rumcajs zbaštil svíčkovou**“.

Jaká by to byla česká veselice, kdyby na ní chyběli zástupci od památné

hory Říp. A tak **Jindra Lírová** z Mělníka upekla pár zákusků ve formě básní („Otázky“, „Bílá“ a „Zima za dveřmi“).

Možná se ptáte, co dělají domácí autoři, jestli taky umějí provětrat kuchařské knihy a překvapit. Pochopitelně, řehečská autorka **Dana Beranová** má ráda krmi s příchutí fantasy, a tak připravila ukázkou z připravovaného pokračování své vloni vydané knihy „Eva a kniha poznání“ (povídka „Milhovec“). **Josef Jindra** ze Šrámkovy Sobotky přidal dva básnické aperitivy („Dívka a stínová poezie“ a „Stará višň“).

Ilena Pluhařová z Valdic se podívala, co se vaří ve školních jídelnách, a nechala se inspirovat pro povídku „Karty osudu“.

Patnáctka výborných kuchařů-literátů připravila rozmanitou krmi. Doufám, že si každý najde to svoje oblíbené jídlo. Já se přiznám, že v kuchyni nejsem úplně doma, ale nenechal jsem se snad zahanbit a třeba Vám přijde vhod pár mých jednohubek z chystané třetí povídkové knížky ze zubních ordinací „Vypláchněte si!“ (minipovídky „Kubíkovo prozření“, „Regulační poplatky“, „Čím bude?“ a „Uklízečka?!“).

ČAJ čtou už i děti v kočárku!

A teď už se můžete pustit do konzumace. Doufám, že se Vám řádně sbíhají sliny. Pokud Vám nějaké předkládané pochoutky zachutnají natolik, že byste si jich chtěli užívat ve větší míře, neváhejte, v ČAJi najdete odkazy, kde lze knížky nebo další informace o autorech najít!

Dobrou chuť a dobré počtení!

Váš „šéfkuchař“ Václav!

HOST ČAJe:

Rasťo Dalecký

životopis:

narodený v Poprade Sp. Sobote

otec František: výtvarník

mamka Božena: kaderníčka

školy:

materská na Okružnej ul.

základná na Marxovej ul.

gymnázium na ul. D. Tatarku

nádstavba CR v Kežmarku

vojenská služba v Stříbře

stav: večne slobodný

deti:

Ivana, Gregor

obvod hrudníka: 99 cm

číslo topánok: 41

povolania:

hasič

maliar písma

designér grafiky

galerista

zberač ovocia

pekár v pizzerii

turistický sprievodca – šofér

poštár

inštruktor lezenia

spevák, textár, skladateľ

vít'az a laureát rôznych

športovných, literárnych

a hudobných súťaží

Rasťo Dalecký

Lístok nápojov

ČAJ

studená srpcha horúci čaj
osvieži telo preberie myseľ
dúšok po dúšku ochutnávajú
čas s vôňou lásky práve prišiel

KÁVA

Otvor okná
potom dvere
otvor svoje oči

nech máš
nech mám
nech má dobrý pocit

kto príde
kto prišiel
ten kto práve dáva

čo vonia
a chutí
hmm ako káva

je sladká
je horká
taká akú chceš

na obed
či zrána
s mliekom či bez

má Ťa rada
a Ty
ju máš rád

v rukách
v ústach
v srdciach smie hriať

MLIEKO

milujem Ťa do zbláznenia
v tomto krásnom čase
čo sa do tmy rozlieva
ako mlieko
ako ranné lúče
zobúdzaj a hrej ma
len s Tebou sa stávam
tým najlepším liekom

PRALINKA

budem Ťa čakať
na tomto mieste
Pralinka moja rumová

ochutnám všetky
šťavnaté piesne
z Tvojích rúk bez obáv
doslova

KÁVA

ako a čím platím
za každú chvíľu
napríklad keď sedím
blízko vedľa Teba

neďakujem neprosím
vychutnávam si ju
ako kávu s mliekom
čo k tomu viac treba

(hádám niečo sladké)

OVOCNÝ POHÁR

Na vešiak zavesím svoje nové šaty
Oblúkom skočím do postele
Spať sa mi nechce nie som ustatý
Budem sa prechádzať po Tvojom tele

Dookola odsopdu oviniem Ťa rukami
Jazykom sa chuť Tvojich plodov zvýši
Mandarinky v šľahačke čučoriedky s hruškami
Banán medom zaliaty pokropený čímsi

sladké sú Tvoje slová
sladké moje predstavy
sladké čo všetko sa v nich schová
kým sa spomalí a celkom zastaví
Čas

Leskom a vôňou šťavnatých dužín
ma Tvoje ústa omámia
Po Mliečnej dráhe len s Tebou krúžim
od súmraku až do svitania

KÁVA

jedno malé nenápadné
zamatové Áno
prišlo ku mne z Tvojích úst
v sobotňajšie ráno

Vdýchol som ho nosom
spolu s vôňou kávy
s Tvojou tvárou v mojich očiach
ma tento svet baví

ZMRZLINA

budem Ťa lízať
zo všetkých strán
zmrzlina moja voňavá

kým sa mi roztopíš
niečo Ti dám
na cestu z pekiel
do blaha

VÍNO

budem Ťa milovať
ak o to stojíš

budem Ťa milovať
ak to chceš

budem Ťa hýčkať
kým sme svoji

v Kráľovstve ticha
v žiare Hviezd *I*

Budeš ma stále mať tak rada
tak ako si to zaslúžim
úsmev si svoje líca hľadá
v pohári vína z ostružín

ČAJ

aj čaj kreslí kruhy
dokonalé krásne
ak chceš tak ich umy
inak v šálke zaschne

HOST ČAJe:

Jitka Prokšová (narozena 21. 5. 1962)

Žije v Plzni. Vystudovala obor fyzika polymerů na Matematicko-fyzikální fakultě UK v Praze, kde v roce 2004 získala doktorát. Pracuje jako odborná asistentka na katedře matematiky, fyziky a technické výchovy Západočeské univerzity v Plzni. Je spoluautorkou jedenácti učebnic a skript a publikovala více než čtyřicet článků v odborných časopisech a sbornících.

Beletrii začala psát až jako čtyřicetiletá. Od té doby se psaní stalo jejím „největším“ koníčkem, k dalším zálibám patří četba, poslech alb oblíbených skupin (Pink Floyd, The Cure, The Police aj.), divadlo, jóga,

lyžování, cestování. Má syna Michala (1982) a dceru Lenku (1989).

Přiznává, že literární vkus se u ní léty trochu mění. V mládí k jejím oblíbeným autorům patřili Baldwin, Böll, Dostojevský, Hostovský, Huxley, Roth a Zweig. Později se k nim přidali Hoeg, Murakami, Scheinpflugová, Kundera a Valenta. Nyní ji velmi oslovují knihy současných českých spisovatelů (např. Balabán, Boučková, Denemarková, Rudiš). Ze zahraničních autorů jsou to především Giordano a Zeh.

Jitka Prokšová se ve své tvorbě zabývá většinou psychologickými problémy, její příběhy vypovídají o proměnách ve vztazích mužů a žen. Kromě novel a románů píše také povídky. Ty příležitostně publikuje v časopisu Plzeňský literární život nebo ve sbornících a sbírkách.

<http://www.jitkaproksova.cz/>

Jitka Prokšová

Mrtvej čas

Kudrnaté, blondaté vlasy má uvězněné pod firemním kšiltem. Stojí u drajvu – okénka pro řidiče – jednoho z moderních rychlých občerstvení na předměstí a vyhlíží Prince. V duchu mu tak říká, přestože jí včera prozradil, že se jmenuje Gabriel. Jsou tři hodiny odpoledne. Každý z obsluhy ví, že teď nastává mrtvej čas. Ví to i Dora. Proto čeká na tmavě šedou metalizu BMW. Mrtvej čas by rázem ožil.

Najednou před ní prudce zabrzdí místy zrezlá, stará škodovka a řidič – kluk v jejím věku – pracně stahuje okno dolů. Tónem, který je patřičně kúl, pronese:

„Dvakrát čízburmeny.“

„Kolu, nebo fantu, střední, nebo velkou?“

„Fantu... velkou,“ doplní kluk, aniž by se zeptal dívky vedle sebe.

Dora vše připraví, natuká položky do počítače a vyjede účet. Když převezme peníze a vrátí drobné nazpět, podá mu balíček k autu. Pak pozoruje, jak vůz odjíždí na přilehlé parkoviště. Sotva otočí hlavu znovu směrem k příjezdu, tvář se jí rozjasní.

Už je tady!

Šedá metaliza plynule zabrzdí, kouřové sklo u řidiče automaticky sjede dolů. Princ se vykloní.

„Ahoj, tak jak je... dneska,“ řekne a v modrozelených očích má příslib, který dokáže rozpoznat i devatenáctiletá nezkušená Dora.

Muže ještě neměla. Je totiž přesvědčená, že je podřadné zboží. Že by ji nikdo nechtěl. Pohled do zrcadla ji v tom utvrzuje. Nerada se dívá na svůj nesouměrný obličej, a už vůbec ne na své tělo. Přijde jí, že má zbytečně dlouhé, hubené nohy, plochý zadek i hrudník. No... možná, že ty mý prsa vlastně ujdou, pomyslí si občas, když potká nějakou oplácanější vrstevnici. Nelíbí se jí přetékající výstřihy. Její ňadra jsou malá a pevná, může klidně chodit bez podprsenky.

Proto jí lichotí, že zaujala právě Prince. Že jí vůbec věnuje pozornost. Není to sice žádný krasavec, napadne ji, ale nejspíš bude ve vatě. Kolik mu může být? Sedmadvacet... nebo víc? Ne, nebude řešit věk, stačí přece, že Sandra, ta zmalovaná černovlasá fiflena od kasy uvnitř, jí ho závidí.

Už pět dní přijíždí Princ pokaždé ve stejnou dobu... V mrtvej čas, kdy má Dora chuť si s někým povídat. S někým, kdo vypadá, že jí rozumí.

Dodržíjí jakýsi nepsaný rituál. Princ si vždy objedná svůj oblíbený hamburger a střední kolu. Sedí v autě a čeká, až mu Dora podá jídlo, které pak pomalu přezvykuje. Fakt, tak líně žvýkat ještě nikoho neviděla, pomyslí si dívka. Sama se s jídlem nijak nebabrá. Ale on... vychutnává každé sousto, převaluje ho v ústech, skoro to působí jako zlozvyk. Klábosí přitom spolu,

dokud nepřijede další vůz. Předchozí dny jen chvíli, ale včera skoro dvacet minut.

Hmm, včera, vzpomene si Dora, měl na sobě to bleděmodrý tričko... Trochu jí v něm připomněl učitele fyziky ze základky. Řekla mu to a on se rozesmál. Prej by ho zajímalo, jaký byl – pan učitel. Odpověděla, že byl mladej a ne moc oblíbenej. Asi proto, že byl děsně přísněj a bral se moc vážně, dodala po chvíli.

Pak se zeptala, jak se jmenuje. Gabriel, řekl Princ, ale příjmení nedodal. Nad jejím jménem okamžik zaváhal. To je jako zkratka... z Doroty? Ne, začervenala se, prostě Dora.

Než odjel, bavili se ještě o filmech a muzice, kterou poslouchá. Neshodli se ani v jednom. Horory nemusela nikdy a hard rock taky ne. Ale nevadilo jí to.

Dnes začal Princ důkladně popisovat, jaký byl včerejší hokej. Jenže Dora se na jeho věty nedokáže soustředit. Ví, proč je nervózní. Od včerejška se jí mele v hlavě otázka. Jak je asi vysoký? Nevypadá zrovna na dlouhána... co když mu meč sto pětasedmdesát bude vadit? Nemám se ho zeptat přímo... ne, to je blbý, zavrhne okamžitý nápad.

Počkat, no jo... za chvíli mám pauzu. Je pěkně, mohli bysme se přece projít. Jasně... to je vono... Je ráda, že mrtvej čas se dnes protáhl až k pauze a ona toho může poprvé využít.

Taky Gabriel řeší problém. Ta pihatá holka s nosem trochu nahoru ho přitahuje čím dál víc. Jenže je tu jedno velké JENŽE, o kterém s ní ještě nemluvil. Zatím to nešlo... A co když... ne, ještě počkám, teď to není dobrý, teď ne. Stejně dneska vypadá, jako by mě ani neposlouchala, pomyslí si. Co to s ní je?

Vtom ve zpětném zrcátku zahlédne, že mu za autem právě zabrzdil černý peugeot a v další vteřině i stříbrná oktávie. Mrtvej čas pro dnešek končí.

„Tak já holt pojedu... co zejtra, seš tu?“ položí ruce na volant, na jednu stranu šťastný, že svůj ortel oddálil, na druhou smutný, že ji musí opustit.

„Ne, zejtra a pozejtří mám volno, hele –“ Dora se náhle odmlčí, vyleká ji nenadálé zatroubení netrpělivého řidiče peugeotu. „Za chvíli mám pauzu, nešel by ses někam cournout? Počkej na mě u hlavního vchodu, jo?“

Gabrielovi se podivně zalesknou oči. Pak zvedne obočí, až se mu nad kořenem nosu spojí do rozježených tmavých oblouků. Vypadá, že by ještě rád něco řekl, ale najednou jen mlčky přikývne a nastartuje. Tak je to tady, proletí mu přitom hlavou. Spadla klec...

Myšlenky mu přeskakují kolem JEHO problému jako neposedná kulička v ruletě. Znovu se ozývající klakson vozu za ním ho proto nevyvede z míry. Vnímá ho jako zvuk z jiného světa. Odkrvená, napjatá kůže na kloubech rukou zatátných na volantu však prozrazuje křehkost téhle minuty.

„Za deset minut, hmm... dej mi deset minut,“ dodá dívka ještě rychle, než mu zavírací se kouřové sklo skryje obličej.

BMW odjíždí. Dora kývne na další vůz. Koutkem oka ještě zahlédne, že Princ zvolil pravou stranu parkoviště, která je mimo její zorné pole. Škoda, napadne ji, takhle ho neuvidím, až vystoupí. Hned bych věděla, jak na tom jsme.

Pořád je ještě tajem to nechat bejt, napadne Gabriela, když auto zastaví. Neboť srab, s touhle to třeba vyjde, pobídne ho rozum. Mladík se opře do sedačky a dlouze se nadechne.

Dora vyběhne ven dveřmi pro zaměstnance. Na sobě má uniformu řetězce, jen nepoddajné vlasy osvobodila z kšiltu s firemním logem, který musí mít u drajvu nasazený. Rychlým krokem se přibližuje k hlavnímu vchodu. Rozhlédne se a pak... strne.

Zůstane stát jako solný sloup. Je v šoku. Vytřeštěně zírá, jak se k ní pomalu přibližuje Princův stín. Komíhá se sem a tam. Po chvíli se zastavuje.

Vždycky je prozradí oči... každou holku, prolétne Gabrielovi hlavou.

Úlek na Dořině tváří přechází ve směs pocitů, se kterými si dívka neví rady. A hned tak vědět nebude. Bezradnost, zoufalství, soucit a dost možná i stín pohrdání, že jí TO nedokázal říct.

Hmm, je to prostě mladý kotě, omlouvá ji v duchu Gabriel, protože s podobnou reakcí tak trochu počítal. Ne... jenom si nelži do kapsy, ozve se jeho svědomí, před minutou jsi přece doufal. Před minutou možná, přízná si nerad, ale teď... všechno skončilo.

Proč prodlužovat agónii, pomyslí si a v následující vteřině si oře zvlhlé dlaně o džíny.

A pak... položí ruce znovu na madla a rozjede se nazpátek k autu. Vozík se pohybuje po hladkém betonovém chodníku nezvykle rychle.

Muž se dívá přímo před sebe. Je to jeho způsob obrany. Způsob, který mu pomáhá. Způsob, který mu kdysi vnutil rozum, aby mu zachoval poslední zbytky hrdosti.

Proto nevidí, že to mladý kotě bezmocně sevřelo prsty v pěst.

„Ne... ne,“ šeptá Dora a myslí si přitom, že křičí. „Počkej... já –“

Dlouhé štíhlé nohy ztěžklé předchozím otřesem se náhle odlepí z místa. A Dora, to krásný mladý kotě, se dá do běhu...

Jitka Prokšová

Cestou k oknu

Starý muž se posune na lůžku směrem k oknu a zakloní hlavu. Šedé oči sledují měsíc v úplňku. Přes jeho zářící kotouč plují cáry mraků s duhově zbarvenými okraji. Muž pohne hlavou ještě víc doprava, je mu divné, že na okolní tmavé obloze nerozezná jedinou hvězdu. Po chvíli stáhne hlavu vysíleně na polštář.

Jak to mezi nimi dopadne, až tu nebudu? Takže? Posvátné losy urim a tumim? Panna, nebo orel? Ano, či ne?

Ne, rozhodl se – stejně jako kdysi – i dnes odpoledne, kdy ho sem na kliniku přišla navštívit dcera. Nebyla sama, doprovázel ji její nový přítel, právník. Nejdřív navrhovala, pak přikazovala, nakonec zuřila.

Ne, potvrdí teď mozek znovu. Závěť je v pořádku. Není třeba ji měnit. Misky vah nejsou naplněné stejně, ale spravedlivě.

Ano, horuje srdce. Naplň je obě rovným dílem, jen tak dojdeš usmíření svých dětí.

O co se tu přete? vloží se do sporu duše.

O poslední vůli, odpoví mozek.

O usmíření, upřesní srdce.

Tak o co tedy? zeptá se duše znovu, už trochu netrpělivě.

Blázen... chce ji ještě jednou vidět, utrousí mozek, pořád doufá, že ji dokáže změnit.

Rád by s ní mluvil... znovu a jinak, prohodí srdce. O samotě, ne před tím jejím advokátem.

To asi tuší, pomyslí si duše, že už mu nezbejvá moc času...

Starý muž se opře o pelest, očima zírá do tmy nemocničního pokoje. Hlavou mu letí vzpomínky. Po smrti ženy se jeho dcera proměnila tak trochu v d'áblici. Nikdy dřív se mu nezdála nenasytná, dravá, sobecká.

Naštěstí má stařec ještě syna – tak trochu anděla. Ten se maskuje vizáží člověka, který nese na zádech tíhu celého světa. Věčně shrbený a zasmušilý. Nedbá na sebe, ale pomáhá, stará se... o všechny, o všechno. Hlavně však o něj – o svého otce. Chce, aby nestrádal nenadálou samotou. Říká, že by pro něj udělal cokoli.

I proto se otec před půlrokem rozhodl sepsat závěť. Zohlednil v ní dobrotu anděla a bezcitnost d'áblice. Její nenadálý příchod mu však tenkrát vzal klid. Když zahlédla na stole popsany list papíru, když očima staženými do úzkých čar přelétla těch několik řádek, smetl její hysterický výbuch všechno kolem. Starý muž po jejím odchodu jen s těžší lapal po dechu. Cítil se vyčerpaný, dlaně měl zvlhlé, za hrudní kostí sílil palčivý tlak. Nebyl to stav, který znal. Jindy

vnímal tlak na hrudi jen jako teplo, které se mu šíří do prsou a do žeber. Většinou po chvíli zesláblo, usadilo se někde v levé části hrudníku, taková malá ploška bolesti, která pozvolna ztrácela sílu. Tentokrát se však teplo změnilo v oheň. Neměl ho pod kontrolou, trvalo dlouho, než požár vyhořel. Bolest, která po něm v srdeční krajině zůstala, ztlumil až příchod syna. Přinesl mu k večeři teplou polévku. Otec odbyl Janovu obavu o zdraví mávnutím ruky. Nechtěl mu přidělovat starosti.

Druhý den přišla d'áblice s omluvou, věděla, že přestřelila, a tak se lísala, pochlebovala. Otec ji nechal vymluvit, vzpomněl si přitom, jak ráda se s ním jako malá holčička vždycky mazlila. Jak to s ním uměla. Možná vzpomínky, možná nečekaná přítulnost d'áblice naladily jeho nemocné srdce k rozhodnutí, se kterým rozum nesouhlasil. Rozum mu totiž zakazoval tu podivnou směs citů, kterou v něm rozdmýchala dceřina přítomnost. Rozum věděl, jak je srdce snadno zranitelné...

Rozkolísaný stařec slíbil, že si závěť ještě promyslí, řekl, že všechno má svůj čas, a nastavil tvář k polibku – k usmíření. Jenže d'áblice čekala víc. Chtěla rozhodnutí tady a teď, položila před něj vyplněný tiskopis. Otec chvíli váhal, pak ale převod bytu nepodepsal.

A tak mu místo polibku vmetla do tváře slova, která jsou mezi dcerou a otcem zapovězená.

Záhy nato zastavil před domem vůz záchranné služby.

Stařec se převálí na rozvrzané nemocniční posteli a znovu pozoruje beztvará oblaka, mezi kterými tu a tam probleskne mihotavá zář měsíce. Zašátrá rukou na stolku vedle lůžka. Mobil. Novodobý dobroděj i škůdce... Zprostředkovatel zbrklých i dlouho promyšlených rozhodnutí.

Najde číslo d'áblice, zmáčkne vytáčení. Vzápětí se zalekne. Vzbudit ji takhle uprostřed noci... V duchu rychle formuluje první větu. Telefon však zůstává němý. Muž ho odloží zpátky na stolec, později upadne do polospánku.

Tři hodiny po půlnoci se jeho mozek probudí úplně a srdce mu už nedovolí usnout.

Oba jsou tak rozdílní, vysloví stařec nahlas do ticha a tmy nemocničního pokoje, ale ne odmala. Znova si vzpomene na svou ženu Emu. Na její zdvižené obočí, které dokázalo zklidnit obě děti i v pubertě. Sousedé jí sice neřekli jinak než generál, ale on věděl, jaká je doopravdy. Navenek tvrdá, uvnitř laskavá, milující.

Co jsem po její smrti zkazil... je to jenom moje vina? Jsem to já, kdo má v sobě d'ábla i anděla?

Cože? ozve se z vedlejší postele.

Vy nespíte?

Ne... vzbudil jste mě... no, ale to nic, já mám tady ve špitále chatrný spaní.

Myslel jsem na Olinu – dceru, co tady byla za mnou odpoledne. Víte, syn... je hodnej, citlivej, nejspíš asi po ženě, zemřela před rokem. A holka... ta se vždycky zdála bejt samostatnější, rychlejší než on. Jenže teď mi připadá...

Pěkná dračice, poznamenaná sousem. V duchu si pomyslí – obličej krásy, ale jinak škoda mluvit. Potom však podotkne:

Ten kluk... ten se vám ale poved, ne?

Starý muž jen beze slova přikývne.

Anděl jde nemocniční chodbou. Svěšená ramena, ohnutá záda, výraz trpitele. Zaklepe na dveře lékařského pokoje. O několik minut později vychází ven s kusem papíru, křečovitě ho svírá v prstech. Doktor mu ve dveřích podává ruku, loučí se. Anděl hned neodpoví, hledá vhodná slova, ale pak jen kývne hlavou. Od mladé sestry převezme igelitovou tašku a v ní otcovy věci.

Až venku na parkovišti před klinikou se trochu narovná a dojde k vozu. Na kapotě uhladí papír od lékaře a snaží se pochopit smysl. Stojí tam, že jeho otec dnes nad ránem zemřel. Anděl nasedne do auta, dívá se přes špinavé přední sklo. Cítí se prokřehlý, ruce ho zebou, přestože uvnitř vozu se ještě před chvílí topilo.

Vyloví z kapsy mobil a najde kontakt na svou sestru. Napadnou ho přitom slova, která si otec kdysi podtrhl v knize, co si od něj Jan nedávno půjčil. Slabí lidé se mstí, silní odpouštějí.

Sedí za volantem a oči má suché. Volané číslo dlouho vyzvání.

Místností se rozezní mobil. Žena natáhne ruku a přiblíží displej k očím. Před očima se jí chvějí tři písmena. Jan. Ďáblice váhá. Co může chtít? Leda něco s tátou... Vezme hovor a dozví se, že otec zemřel. Jan mluví úsečně, ale ona přesto vnímá, jak se mu třese hlas. Položí telefon před sebe na stůl a poslouchá bratrova slova. Když mobil utichne, d'áblice se dlouho nehýbá. Oči se jí zamžijí. Stiskne víčka k sobě, snaží se oddálit chvíli, kdy bude muset sáhnout do kapsy pro kapesník a utřít si slzy, které se začínají valit ven. Nakonec ji prosolená vlna přemůže, a tak vyloví kapesník a důkladně si otře oči a vysmrká nos. Pak se svezí na nejbližší židli. Udělá z dlaní stříšku a schová do ní obličej. Pár desítek vteřin tak zůstane, potom se zvedne a přejde k posteli. Padne na záda a stále zamženými očima pozoruje drobnou, chvějící se nitku pavučiny na stropě. Vlákno se trhavě vlní, občas se jeho pohyb na okamžik zastaví a pak se zase rozhoupe stejným směrem. Na zdi kousek od něj zahlédne d'áblice prasklinu, tvarem jí připomene hlubokou vrásku, kterou mívá otec nad kořenem nosu...

Tělo starce leží na vozíku za zástěnou vedle postele, je přikryté tuhým naškrobeným prostěradlem. Jeho duše se choulí u stropu, sbírá sílu na cestu mrazivým vzduchem.

Mladá, hubená ošetrovatelka otevře v místnosti okno a začne převlékat nemocniční lůžko. Pacient z vedlejší postele odešel už před chvílí na chodbu. Jeho bledá tvář ještě nepřivykla smrti parťáka. Žena v modré uniformě pracuje rychlými, úspornými pohyby. Nakonec zvedne nově převlečenou pokrývku, pořádně ji natře a pak dlaní uhladí. Vzduch v místnosti se rozvíří a začne duši pohupovat směrem k oknu. Na zemi vedle lůžka leží hromada špinavého ložního prádla, ošetrovatelka se pro něj sehne a odnáší ho pryč. Je s prací hotová.

Duše se vzdaluje od zástěny, je jí smutno – osaměla, ztratila partnery k hovoru. Nejvíc ji však mrzí, že je nedokázala smířit. Že dovolila, aby tvrdohlavý mozek trval na poznání, které starcovo srdce nechtělo přijmout. A tak za rozbřesku raději zmlklo samo, zlomené hledáním viny, zlomené hledáním vlastní chyby...

Duše proplová vzduchem až k okennímu rámu. Tam se zastaví a čeká. Náhle se dveře do místnosti prudce rozletí – vejde zřízenec. Odstaví zástěnu, aby mohl vyjet se zemřelým. Vzniklý průvan vyfoukne duši ven. Vznáší se ve vzduchu jako pírkó a vydává se na cestu...

Do nebe?

Jitka Prokšová **Sucej flek**

Má už věk na to, aby věděla, co je láska. Kdysi poprvý se jí třásla kolena, potily ruce, žaludek měla na vodě. To, co teď cítí s ním, je... tak trochu jiný. Chtěla by v duchu poskládat dohromady, proč po něm touží. Ale vychází jí jenom, co si nedovede představit.

Nedovede si představit, že by ho neznala. Že by se s ním nevidala. Že by ji nehladil, nehnětl, nešimral. Že by si s ní nepovídal. Že by se k němu netulila, že by ho neprovokovala...

Leží vedle ní a myslí na jedno. Jak je ten svinskej život nespravedlivej. Takže jsem vodepsanej, prolítne mu hlavou. Kdyby to nebylo podruhé... sakra, kdyby to šlo aspoň předtím... tak by... no, jo... ve třiceti... ale je mi vo dvacet víc. Do prdele... Přece nebudu vodteď brát pilule...

Má už věk na to, aby věděla, jak vypadá láska. A aby taky věděla, jak vypadá nepodařenej sex. Markýrování, křečovitý přehrávání, jednoduše přetvářka. To, co se mezi nima před chvílí odehrálo, připomínalo špatný scény z pornofilmu. Přistihne se, že jí to nevadí. Opravdu najednou zjišťuje, že jí to fakt... ale fakt vůbec nevadí.

Leží vedle ní a těší se, jak si zejtra po ránu půjde zaběhat. Dá si do těla, vyšťaví se do kopce ke trati, pak poběží alejí a možná bude mít štěstí. Třeba zase narazí na tu hubenou blondátou holku, která tam chodí venčit psa... Třeba bych se s ní moh zastavit dýl, uvažuje a rukou mechanicky přejíždí po hladkém kůži ženského těla vedle sebe. Těla, kterýho se dotýká a myslí přitom na jiný.

Má už věk na to, aby věděla, že láska dokáže bolet. Ne tak, jak ji před chvílí zabolelo v podbřišku. Ne tak, jak jí občas zabolí, když se jeho prsty na cestě kolem jejích hnědorůžových bradavek v jednom místě zadrhnou, znejistí a na okamžik zarazí, aby se potom pomalu vydaly dál. A ne tak, jako když se konec jeho ukazováčku zastaví na svém okružní pouti, aby stiskl to místo.

Leží vedle ní a hlavou mu prolítne, že ji nemiluje. No, možná přece jenom... trochu... ale rozhodně ne tak jako za mlada miloval Alenu nebo tak jako kdysi Zdenu, natož tak jako předloni Kristýnu. Jo, je pravda, že... se jí rád dotýká, přestože ho ty dotyky nevzruší, rád ji hladí, přestože to v něm nevyvolává žádné zběsilejší chťič. Pozoruje, jak se jí tělo laskáním napíná, jak se jí mění hlas.

Má už věk na to, aby věděla, že lásku by nikdy neodmítla. Ale co je tohle? Sténá, lapá po dechu a vykřikuje. Touží, aby jeho prsty nepřestávaly. Ví, že by se teď měla soustředit, že už to brzy přijde. Že by se měla připravit, aby hned zkraje zachytila ty prchavý drobný záškuby, který se jí pak rozlijou celým tělem jako vlna tepla. Jenomže najednou se blízkost vrcholu začne rozplyvat v nedohlednu, šance na uvolnění mizí. Se ztuhlejma vnitřnostma si uvědomí, že na střešní okno nad nima začínají dopadat první dešťové kapky. Netrvá ani pár vteřin a spustí se prudkej jarní déšť.

Leží vedle ní a přemýšlí, jestli dospěla k vrcholu. Chvíli se mu zdálo, že jo, ale pak tak najednou ztichla, že ho znejistěla. Nechce se jí ptát, nerad o tom mluví. Takže se rozhodne počkat, co řekne sama. Ale ona mlčí a pozoruje bubnující vodopád na okenním skle. A tak se i on přizvedne na loktech a dívá se na rychle se měnící čírky vody... Obtékají drobný nečistoty, z tenkých pramínků se stávají silnější a ty rychle sjíždí dolů. Sleduje jejich proměnlivé trasy a najednou si uvědomí, že chce, aby odjela.

Má už věk na to, aby věděla, že láska se nedá vynutit. Proto se obrátí, zaloví vedle gauče, vytáhne kalhotky a punčocháče a vzápětí si je oblékne. Pak vysvobodí podprsenku ze zajetí jeho košile, světlík a sukni zvedne z koberce. Když dopne zip, ohlédne se po něm.

Leží vedle místa, který ona před chvílí opustila, a sleduje, jak se obléká. Nerozumí tomu, co se v něm děje. Na jednu stranu si přeje, aby už odešla... Na

druhou v něm sílí pocit, že by ji měl zadržet. Neudělá nic...

Má už věk na to, aby věděla, že láska se nemusí podrobovat žádným zkouškám. Prostě buď je, nebo není. A tak si vezme kabelku, vklouzne do mokasin a ohlédně se na něj. Já jdu, řekne a on se zvedne, natáhne si džíny a doprovodí ji ke dveřím. Krátký polibek rozluští poslední pochybnosti. On chvíli hledá klíče, pak je najde a odemkne. Vyjde s ní na chodbu. Než dorazí k domovním dveřím, přestane pršet.

Stojí na chodbě před oknem a pozoruje ji, jak nasedá do auta. Pozoruje, jak se auto rozjede a na blízké křižovatce zahne doprava. Nekonečně dlouho pozoruje, jak na silnici před domem zůstal suchej flek.

Má už věk na to, aby věděla, že i jedna esemeska může leccos změnit. A tak – když ji známej tón upozorní, že jí přišla zpráva – vytáhne mobil z kabelky. Na semaforu, ke kterému zrovna dojíždí, naskočí červená a ona získá pár vteřin na přečtení. PO TVYM AUTE TADY ZUSTAL SUCHEJ FLEK. CHYBIS MI.

Ze zamyšlení ji probere až zvuk klaksonu. Koukne na světla, je zelená. Chvilí po tom, co se rozjede, zapne autorádio. Prostor kolem ní se rázem zaplní starým hitem a hiphopovej zpěv Justina Timberlaka na ni zaútočí záludnou otázkou:

WHERE IS THE LOVE?

Jindra Lírová

Otázky

Proč mlha, když na zem padá,
na čele nemá bouli?
Protože se tuze ráda
do kožíšků choulí.
A proč větru při svém chvatu
nenafouká do uší?
Protože v nich nosí vatou,
tkanou z bílých moruší.

„Dnešní distributoři a knihkupci berou knihu jako kus flákoty!“

ROZHOVOR S BÁSNÍKEM JIŘÍM ŽÁČKEM

Pane Žáčku, jaký jste byl žáček?

Jak se to vezme. Před lety jsem se chlubil vlastním dětem, ať si ze mne vezmou příklad, že jsem měl samé jedničky – a ti rošťáci na mě vytáhli má dávná vysvědčení: „Kdepak samý jedničky, tys měl i trojky, a dokonce z chování!“ Vnoučatům se už raději za příklad nedávám.

Jak se ze studenta techniky stane básník?

Já tu otázku raději přeformuluji: Jak to, že člověk, kterého zajímá literatura, šel studovat na inženýra? Odpověď: Kvůli kamarádům jsem se

přihlásil na stavební průmyslovku a z ní se dalo jít vlastně už jen na techniku. Ale nelituji, mám sice mezery ve vzdělání, ale tříletá praxe inženýra byla k nezaplacení.

Chtěl byste dnes studovat?

Rozhodně ano, závidím vnučkám, že jezdí na výměnné zájezdy do světa, a čekají je i studijní pobyty; o tom se nám ani nezdálo. Otázka je, zda budou mít dnešní děti možnost žít s tím, co vystudují. Naše generace měla jistotu, že práci sežene i ten největší trouba, kdežto dnes máme spoustu vysokoškolsky vzdělaných lidí bez práce.

V jedné básni říkáte: „Dospěla-li lenost k mozku, už je pozdě na rákosku.“ Neměla by se rákoska zavést opět jako školní pomůcka?

Vidím, co vše musí zvládnout moje 16letá vnučka Johana na gymplu, a upřímně ji obdivuju. Ve srovnání s dnešními dětmi my jsme byli generace flákačů a rošťáků, ale byli jsme zvyklí, že za lumpárny dostaneme výprask. Rákosku bych určitě zavedl, ani ne tak na školáky, jako na některé rodiče, kteří

z vlastních dětí vychovávají arogantní spratky a učitelům dělají ze života peklo. Zním to, moje dcera učí na základce.

Píšete raději pro děti, nebo pro dospělé děti?

Psát pro děti je větší radost, protože při tom vidím svět hezčí a laskavější, než skutečně je. Vycházím z toho, že ukazovat dětem odvrácenou tvář reality předčasně může být traumatické. Až povyrostou, už je ty hrůzy nevykolejí.

Potřebuje dnes český spisovatel nějakou profesní organizaci, např. Obec spisovatelů atp.? A k čemu?

Spisovatelské organizace by měly svým členům poskytovat informační i právní servis, umožňovat kontakty s českými i zahraničními kolegy a hájit zájmy svých členů na knižním trhu. Zatvrzelým individualistům samozřejmě spolky k ničemu nejsou. Ale i zatvrzelí solitéři jsou vděční za PEN klub, který je poslední jakž takž fungující spisovatelskou organizací.

Při našem prvním setkání ve Všení jste vzpomínal, že rád čtete klasiky, tenkrát jste jmenoval Cervantese. Co současná literatura? Myslíte, že se k některým současným dílům budou vracet naši potomci třeba za pár století?

Čtu především současnou literaturu, klasiky si jen zpestřuji čtenářský apetit. Ale obávám se, že současní autoři už nemohou počítat s tím, že budou čtení i za pár století, jako všichni ti Shakespearové, Cervantesové, Balzakové, Stendhalové, Goethové, Puškinové a další velikáni. Ne snad že by se mezi dnešními spisovateli nenašli géniové. Ale začala éra bezvýznamnosti. Autoři sázejí na okamžitý úspěch, nepišou pro věčnost, protože věčnost nebude. Dnešní distributoři a knihkupci berou knihu jako kus flákoty: když se neprodá během týdne, už není čerstvá, a po měsíci jim snad připadá zkažená. A čtenáři se tomu obludnému pojetí literatury přizpůsobují. Možná trochu přeháním, ale ten trend je zjevný.

V roce 2011 se v nedalekém Miletíně slavilo 200. výročí narození Karla Jaromíra Erbena. Nechci ubírat slávu Karlu Hynku Máchovi, ale z Erbena zná z mé generace Polednici nebo úryvek z Vodníka téměř každý. Erbenova Kytice je zřejmě nejznámější českou sbírkou poezie. Vracíte se k českým klasikům? Čerpáte z nich inspiraci?

Já to vidím podobně, jsem vyznavač Erbena, Kytice je moje kniha knih. Máchovi ovšem patří sláva také, on otevřel české literatuře dveře do světa. V českých klasikách si čtu rád, snad ani ne kvůli inspiraci jako spíš kvůli sebevědomí; připomínají mi doby, kdy byli spisovatelé bráni vážně, ne jako tajrdlíci ze showbyznysu, jak je vnímá naše politická reprezentace, která zapomněla, že český národ stvořili spisovatelé a umělci, žádní hokynáři a

trhovci, kteří dnes velí všemu, ekonomice, politice i kultuře. Navíc mi připadá obskurní, že nejmočnější lidé ve státě mluví podivným jazykem plným frází a floskulí, z něhož se řadovým občanům zvedá žaludek. A když už výjimečně mluví česky, evidentně lžou.

Je nějaké slovo, na které nedokážete vytvořit rým? Víím, že jste si poradil i s nepopulárním slůvkem „lues“ – blues...

Jsem z generace, která ještě vnímá poezii jako zpěv, proto umím ocenit pěkný rým, ale je dobré vědět, že na ta nejdůležitější slova žádný kloudný rým neexistuje. Například pravda, život, smrt. Ani na lásku nenajdete lepší rým než: „Nikdo neví, co je láska, dokud tatík nenapraská.“ Jako by nám dávný jazykový demiurg poslal vzkaz, že s některými pojmy nemáme žonglovat, abychom je nezneuctili.

Proč Češi čtou raději kuchařky než poezii?

Kuchařka může být také plná poezie, ale jinak je tenhle stav tristní. I staří dobří obrozenci rádi jedli, ale duchovní potravu přece jen kladli výš. Ale i když dnes knihy poezie vycházejí v malých nákladech, těch knih je tolik, že kdyby se to sečetlo, vyšlo by, že čtenářů poezie je dnes víc než za Máchy a Erbena.

Kdekdo se dnes považuje za VIP. Je opravdu taková nadúroda významných osobností na počátku 21. století? A nejsou dnes větší hrdinové vlastně ti „nehrdinové“, o kterých jste kdysi napsal báseň k jejich počtě?

Dnes se za VIP považuje kdejaký zazobaný troglodyt, já jim říkám celebrikety. Samozřejmě že opravdovými hrdiny – tak jako vždycky – jsou i dnes ti „nehrdinové“, a největší z nich jsou rodiče, kteří vychovávají z dítěte čestného, inteligentního, laskavého člověka.

Jak se s odstupem času díváte na 20. století? Kolik skutečných osobností 20. století byste dnes zařadil do čítanek? V básni 20. století píšete o lidech „dvakrát hnaných přes minová pole“, ale snad nebyly jen války; nebo se spletu?

Dnes je taková móda plivat na 20. století, jako by za všechno mohla doba. Jenže 20. století bylo zároveň věkem boje za svobodu a demokracii, věkem technických zázraků a rozvoje vědy. Nebýt 20. století, pravděpodobně bychom dnes nemluvili česky. Jestli chceme porozumět minulému století, nestačí všechno svádět na totalitní ideologie či bojovné nacionalismy. Všecky hrůzy 20. století mají na svědomí konkrétní lidé: nejen politikové, hlavně všemocní zákulisní hráči, kteří rozehrávali své válečné partie kvůli výnosnému kšeftu. A rozehrávají je dál.

Jsou dějiny světa opravdu jen dějinami válek? Viz vaše věta „povedu

válku za svět bez válek“...

To by se válečníkům líbilo, kdybychom vnímali dějiny světa jako dějiny válek! Ta citovaná větička z komedie Ptákoviny podle Aristofana je právě o tom. Válečníci vášnivě bojují za mír, ale mír je to poslední, oč jim jde; tzv. boj za mír je pro ně daleko lepší kšeft než mír. Já odmítám vidět dějiny světa jako dějiny válek, raději je vidím jako dějiny vynálezů, objevů, kultury, módy, sportu, cestování a třeba i kuchařského umění.

Proč se zdraví nedá koupit, ačkoliv si je každý měsíc předplácíme u zdravotních pojišťoven?

Samozřejmě se dá koupit i zdraví. Žít zdravě je velice nákladné a miliardáři si samozřejmě koupí lepší léky a lepší lékaře než řadoví občané. Dítě, které dýchá smog, živí se lacinými jedovatými blafy a vyrůstá v depresivním prostředí, bude určitě nemocnější než děti z „lepších“ rodin, které žijí ve zdravých lokalitách, prázdniny tráví v horách a přímořských letoviscích a vyrůstají v milujících rodinách. Prodávát zdraví je dnes možná lepší byznys než prodávát ropu.

Myslíte, že „kdo neskáče, není Čech“? Kdy jste byl hrdý, že jste Čech?

Já jsem permanentně hrdý na to, že jsem potomek géníů, kteří vymysleli nádhernou českou řeč; jen se občas stydím za to, jak tu řeč przníme a hanobíme.

Nedávno jsem přečetl vaši knížku Strážce majáku. Vždycky čtu knížky s papírkem a tužkou v ruce, abych si vypsál zajímavou myšlenku nebo větu. Ale tady bych si upsal ruku (na to potřeboval sešit). Takže mi na závěr dovoluťte otázku: Čím byste chtěl být, kdybyste se narodil podruhé? Strážcem majáku?

Skutečným strážcem majáku bych rozhodně být nechtěl, oni často končí sebevraždou nebo v blázcinci. Raději bych byl delfinem. Čím jsem starší, tím víc mě fascinuje, že si tito vysoce inteligentní savci zvolili úsporný, antimaterialistický modus vivendi. Z hlediska zachování života na Zemi se prostě chovají inteligentněji než euroatlantická civilizace, která ke svému fungování potřebuje drancovat všechny dostupné zdroje a ničit životní prostředí. Onehdy jsem viděl dokument o afrických Pygmejích, kteří nepotřebují téměř nic, jenom nůž, lžici, mačetu, koš a kotlík. Delfini nepotřebují ke štěstí ani to.

Otázky kladl Václav Franc

Ilona Pluhařová

Karty osudu

„Crrrr!“ zadrnčí mi do uší, což mě automaticky zvedá ze židle.

Opouštím sborovnu a vydávám se na svou každodenní učitelskou pouť. Na rozdíl od jiných poutníků, kteří se kdysi dávno vydávali za svatým grálem či hlasem Božím, já vyrazím vstříc burácivému řevu. Otevírám dveře a vcházím do poměrně malé třídy, po okraj přetékající patnáctiletými pubertáky.

„Báro,“ zahlédnu repetenta Pepu, jak doráží na spolužačku, „nechceš se mnou chodit?“

„Odprejskni!“

„A ty, Verčo?“

Odpověď přináší rána penálovitá, zkušeně zacílená na Pepanovo duhově rebelující háro.

Celý akt okomentuji pouze pečlivě trénovaným varovným pohledem. Pepan zacouvá na své místo, přičemž se jeho spolužáci malátně soukají z lavic. I lenochodi mi vedle těchto tvorů připadají jako supermani živočišné říše.

„Do-brý den! ... Dobrý d-en! ... Dobrý den!“ opakujeme několikrát, než jsem spokojena s hlasitostí, artikulací, plynulostí, přiměřeností a upřímností našeho každodenního pozdravu.

Následující zemětřesení nastává v důsledku mého pokynu k opětovnému usednutí. Pevně doufám, že tento úkon nezpůsobí některým jedincům otřes mozku.

Znovu se rozhlédnu kolem po otrávenosti znetvořených obličejích, v nichž se odráží buřičské odhodlání k destrukci jakýchkoliv učitelských snah z mé strany. Probouzím hlas Komenského ve své duši, hrdě se vypnu v zádech, tajuplně se natahuji po křídě a s donquijotským elánem píšu na tabuli: „Proč dnes napíšu s obrovskou chutí slohovou práci?“

Pranic nedbajíc na opovržlivé zafunění za mými zády připisuji pro usnadnění odpovědi na vznesený dotaz následující vznešené možnosti: „...abych udělal(a) radost paní učitelce; aby paní učitelka prožila něco neobvyklého; aby byla paní učitelka uchválena; aby se paní učitelka pobavila; aby paní učitelka z mé práce nemohla usnout; aby paní učitelka...“

„Každý,“ dodávám s naléhavostí metrakového balvanu, „každý z vás si vybere z tabule jeden důvod pro dnešní práci a na něj pak bude myslet celou hodinu.“

„Zešílela!“ vykřikne nakrátko ostříhaná Bára a třída se mění v hromadný vlebipleskot.

Spokojeně odkládám křidu. První krok mám za sebou! Jsou vzhůru!

„Možná už se vám někdy stalo, ...“ píšu zadání na tabuli.

„Začněte svou práci touto větou,“ zavelím jako nejodhodlanější

z Komenského generálů, „potom už můžete psát cokoliv.“

Třicet dva hlav začíná intelektuálně doutnat a hrobové ticho přerušuje tu a tam jen vrzání dopadajících mozkových plodů do náruče bílých stránek. Dnes budou opět prolity hektolitry červeného inkoustu, než srdnatě zvítězím nad veškerými pravopisnými vetfelci, kteří by mohli naplnit skutkovou podstatu protiústavního jednání hanobením českého jazyka.

„Crrrr!“ ozve se vyšší vůle ze školního záhrobí.

Z oživlého kraválu přechám do azylu sborovny a myslím už jen na své slohovky. Nikdo mě doma nečeká, protože předchozí „Někdo“ odešel za nějakou „Jinou“, a tudíž zatím nějak nemám důvod žít pro něco jiného než pro nějaké náhlé zpestření svých jinak nijakých dní.

Neodpustím si svůj obvyklý opravovací rituál a jako vždy slohovky důkladně promíchám. Z paklíku si pak namátkou vytáhnu jeden myšlenkami propocení list. Navíc dnes jen a jen pro mě psaný! Jak narcisticky rouhavé! Možná bych se měla kát!

„Možná už se vám někdy stalo,“ čtu první práci, „že jste na něco zapomněla.“

Po pár řádcích zděšeně vyskakují ze židle.

„Proboha,“ láteřím nad sebou, „zapomněla jsem na dozor!“

Popadnu slohovky, propisku a pádím po schodech k jídelně. Aby toho nebylo málo, narážím na zástupce ředitele.

„Paní kolegyně,“ volá za mnou, „už našla vaše třída tu ztracenou třídní knihu?“

„Ještě ne,“ zaúpím a ženu se dál.

Na tu pitomou třídnici jsem si dnes ani nevzdechla!

Vbíhám do ohlušujícího rámusu a jako dopravní policista začínám korigovat tok dnešních využitelných zdrojů ve směru od výdejního okénka k věčně žvatlajícím plným pusám.

Když se jídelna trochu uprázdní, promíchám paklík se slohovkami a začtu se do další.

„Možná už se vám někdy stalo,“ předčítám zahajovací větu jako zaklínací formuli, „že ste našla něco a vyděla co dřív né. Super, né?“

„Uf,“ odfrknu si a odložím naškrábaný list, „tohle bude supersmrtící!“

„Našla a viděla,“ probíhá znovu mou myslí, „tedy to ,vyděla□ jsem ještě neviděla.“

V tom spočinou mé oči na obrovském fikusu u okna. Nikdy jsem si nevšimla, jak je nádherný. Jen nebýt toho smetí mezi květináčem a umělohmotnou nádobou, v níž je květináč s fikusem postaven. Vybírám ubrousky, tácky po zákuscích až... Najednou třímám v ruce ztracenou třídní knihu. Mé nadšení nezná mezí!

„Možná už se vám někdy stalo,“ čtu vzápětí, „že někdo nepřišel do školy, ale...“

Zjištěním dalšího průšvihů mizí má radost do nenávratna.

Mé duševní lamentace však rázem přehluší jiná práce. Zapatlaná inkoustem až hrůza!

„Možná už se vám někdy stalo, že vám praskla propiska!“ čtu pouze jednu jedinou větu na celé stránce.

Než se však stačím spravedlivě rozhorlit, zděšeně hledím na své vlastní ruce. Kontroverzní slohovka sice připomíná sadistický vzorník očních monoklů, naproti tomu však já sama vypadám jako upír, v jehož moci útrpně vykrvácela celá žákovská populace.

Po úporné očistě vytahuji pro zlepšení nálady jeden úhledný rukopis.

„Možná se vám už někdy stalo, že jste zaspala.“

„Ještě nikdy,“ odpovídám listu ve svých rukou.

„Teprve dnes,“ kají se druhý den ráno.

„Možná už se vám někdy stalo, že jste se zamilovala,“ slzela jsem včera večer při několika dívčích úvahách. Osamělá, s rozjitřeným srdcem, fakt jsem nemohla usnout.

Před očima mi živě vyvstává můj dnešní sen. Vidím superduhového Pačesáče se super Vylepankou, namísto Amorova šípu prokláté nespočtem piercingových hyzdičů. Se sluchátky na uších coby svatozáří a oba připomínající líně přezvykující velbloudy vedou zanícenou konverzaci v beznadějně zacyklené nekonečnosti:

„Tak dem někam? – Jo! – Super! – Kam? – Nevim! – Ale pudem? – Jo! – Tak dem někam?“

Drsně otrávení, ale superzamilovaní!

Zato já jsem jen drsně ospalá! V cukuletu oblečená popadám slohovky, pádím na zastávku a vyhrávám boj se zavírajícími se dveřmi autobusu. Avšak má radost je předčasná! Autobus vyráží vpřed jak honící pes za kořistí a strhává mě do stavu volného pádu. Slohovky mi vyletí z ruky a jako svobodné duše světlavých autorů se snášejí k zemi. Čísi ruce mě staví na nohy a postupně vkládají do mých dlaní všechno to bílé nadělení.

„Možná už se vám někdy stalo,“ čtu na svrchním listu, „že jste pochopila...“

Hledím na popsané řádky, přičemž v ten moment mi svítá. Ty slohovky! Ty můžou za všechno, co se mi od včera přihodilo! Jsou jako věštecké karty! Pokaždé naznačí, co se mi v momentě stane.

Usměvavý muž se zářícíma očima mi podává poslední spadlé listy.

Ač se považuji za inteligentní a kultivovanou bytost, tvářím se pitoměji než pubertáčka, jež by mohla být tou supernejpubertálnější královnou svých vskutku nadpubertálně pubertálních svěřenců.

„Kolik slohovek mi vlastně ještě zbývá?“ prevaluje se mi hlavou lenochodím tempem.

Usměvavý neznámý bere do ruky jednu ze slohových prací.

„Možná už se vám někdy stalo, ...“

Někdy jsem poněkud nechápavý. Když jsem se dostal poprvé – určitou náhodou, jak dále vysvětlím – do Jičína, netrklo mne nic ani po návštěvě Rumcajsovy ševcovny. Zkrátka jsou chvíle, kdy se mi zcela jasné dvě věci v hlavě ne a ne spojit. Stává se vám to také?

Mně nedošlo, skutečně ne, že město Jičín, v němž se právě nacházím, má něco společného s Rumcajsem. Respektive napadlo, ale pořád jsem si to nespojil nijak s Pilařem, císařpánem, lesem Řáholcem. Ne a nespojil. V té určité chvíli pro mne město Jičín a Rumcajs stále představovali dvě samostatné, nezávislé jednotky.

V Jičíně jsme tehdy zastavili náhodně cestou do krkonošského dětského penzionu Permoník. Mne, moji manželku a našeho tehdy dvouletého syna vezla moje švica, tedy sestra, autem.

Prošli jsme od autobusového nádraží uličkou do ševcovny, navštívili jsme ševcovnu, šli dále kolem dětského hřiště, pamětní desky herce Zdeňka Řehoře, jičínskou branou kolem kostela a na náměstí.

„Kurňa, to je hezké náměstí!“ rozhlédl jsem se kolem sebe. „A tamhle to vypadá, že mají nějaký zámek.“

Šli jsme se podívat na zámek. Že se i zde nacházel obrázek Cipíška a kníže pána, to mi rovněž nestačilo k tomu jasnému a nabízejícímu se spojení. Stále šlo o samostatné jednotky.

Protože se chýlilo k polednímu, našli jsme příjemnou zahrádku nějaké restaurace na náměstí a usedli. Nutno dodat, že náš syn Honzík do té doby jedl jen kašičky, rozmělněné banány a podobné dětské kašovité vymyšlenosti. Proto jsme mu objednali kašičku, a sobě pak svíčkovou s knedlíkem.

Svíčková chutnala velmi dobře. Avšak Honzík pohrdl kašičkou a vehementně se dožadoval knedlíku se svíčkovou. Tázavě jsem pohlédl na ženu, ta pokrčila rameny, a nakonec přikývla.

„Stejně to nebude jíst.“

Jedl. A jak! Jeho apetit stačil na celý talíř, na všechny knedlíky i veškerou svíčkovou. Na mne zbyla kašička.

Možná však šlo o onu známou, vtipnou kašičku. Protože jsem ji s odporem dojedl, rozhlédl jsem se po náměstí – a najednou mi to docvaklo!

„Ty brdó, tohle je jičínské náměstí!“ vyhrkl jsem s přehnaným vzrušením.

„To je tedy objev, bráško,“ děla klidně sestra a prohlížela si mne, zda nemám úpal.

„No jo, ale tady přece měl Rumcajs ševcovnu, ne? A tamhle ten zámek, co jsme kolem něj šli, tam snad možná dokonce bydlel ten císařpán,

ne? A tamta brána, není to ta slavná jičínská brána, kterou vždy procházel Rumcajs, co?“

Holky se na sebe podívaly, ťukaly si na čelo, ale mé vzrušení tím nijak nenarušily. Žasl jsem.

„Tak tady se to odehrávalo! To by mne zajímalo, kde je ten les Řáholec! No teda, já jsem tady, kde žil Rumcajs!“

Přišel číšník, také se na mne divně podíval, a poněkud váhavě se zeptal, zda budu platit. Když jsem zaplatil, výrazně se uklidnil, a dokonce se mírně uklonil. Ženám, nikoliv mně.

Jako ovíněn jsem pak krácel, synka v náručí, po tom slavném náměstí, zcela jinak se díval na zámek, na kašnu, na bránu, a stále dokola jsem mu připomínal, že tady, fakt tady, se odehrávají Rumcajsovy příběhy. Úžasný objev!

Pak jsme odjeli směr Malá Úpa, dětský penzion Permoník, který se měl stát naší noční můrou, kde však syn začal kromě svíčkové jíst i špagety (protože nic jiného zde pro děti nevařili) a kde jsme nakonec pobyt ukončili předčasně, a přitom včas, neb krátce po našem odjezdu zde propukla salmonela.

Od té doby Honzík rostl a rostl a podnikali jsme další a další výlety. Na každém od té doby vyžadoval svíčkovou. Přijeli jsme do Turnova v době polední, a museli jsme zajít do nádražní restaurace na svíčkovou s brusinkami.

Stali jsme se experty na svíčkové, a byla doba, kdy jsme mohli případným zájemcům poradit, kde mají oschlé knedlíky, kde umělohmotné brusinky, a kde naopak skvěle vaří.

Měli jsme bohaté zkušenosti nejen z Prahy, ale i z Českého ráje, ze Šumavy, z jižních Čech, z Vysočiny, z jižní Moravy i z Děčína.

Možná jsem však celou tu dobu měl trávit pojídáním kašiček. Jičín jsme totiž od té doby navštívili několikrát. A teprve až když synovi bylo 11 let, jsem s údivem zjistil, že Jičín má i severní část!

Stejně jako kdysi jsem s pusou otevřenou koukal na synagogu, vodárenskou věž, na rybník, na rozhlednu a na tak známou Valdštejnovu alej, známou z tolika, ale tolika českých filmů.

Jak jsem psal, občas jsem zkrátka trochu nechápavý.

„Kdo chce číst, dobrou knihu si najde v každém věku!“

ROZHOVOR: IVONA BŘEZINOVÁ

- Poprvé jsem se setkal se spisovatelkou Ivonou Březinovou na schůzce našeho literárního spolku. Jezdíte do Jičína poměrně často. Co vás na Jičíně nejvíc přitahuje? A má na to vliv třeba i to, že Jičín je městem pohádek?

Určitě. Mě pohádky uchvacují. Jsou pro mě zdrojem nápadů pro moje vlastní projekty. S pohádkami se dá hrát, básnit, zpívat, rozvíjet je, modelovat do jiné podoby, karikovat... Na besedách se snažím dětem ukázat, kolik podnětů pro naši vlastní fantazii se v pohádkách ukrývá. Je dobře, že v Jičíně je pohádková atmosféra minimálně během festivalu takřka hmatatelná. Ale já jezdím do Jičína i mimo období pohádkového festivalu. Asi také proto, že úzce spolupracuji s nakladatelstvím Albatros, které je patronem jičínské knihovny.

- S pohádkami je spojeno především dětství. Čím jste chtěla být, když jste začala chodit do školy, a jak se vaše přání a představy měnily?

Já chtěla být spisovatelkou ještě dřív, než jsem začala chodit do školy. Radost ze čtení a psaní mě v tom pak během školní docházky jenom utvrdila. Nikdy jsem vlastně doopravdy nechtěla být ničím jiným než spisovatelkou. Dětský sen se mi splnil.

- Jak těžké bylo vydat první knihu?

Na začátku bylo odmítnutí. Ale odmítnutí natolik šetrné a povzbuzující k dalšímu psaní, že vlastně ani moc nebolelo. Druhý rukopis byl přijat s až dechberoucí rychlostí a pak už následovala kniha za knihou. Nápadů jsem měla vždycky dost.

- Je rozdíl psát pro dospělé, nebo pro děti? Jak moc vás při psaní inspirovaly vaše děti? Konzultovala jste s nimi svoje rukopisy?

Já vlastně pro dospělé skoro nepíšu. Knihy jsem začala psát na mateřské dovolené, takže bylo jen logické, že první texty byly určeny mým dvěma dcerám. Jenže dcery už jsou dnes dospělé, a já stále zůstávám věrná malým čtenářům. Cítím se při psaní pro děti dobře. A psát pro dospělé mě zatím ani neláká.

- Je na našem trhu dostatek knih pro „náctileté“?

Neumím na to asi odpovědět dost zodpovědně. Povrchním pohledem se mi zdá, že knih pro -náctileté je dost. Kdo chce číst, dobrou knihu si najde v každém věku.

- Učila jste i na Soukromém gymnáziu Josefa Škvoreckého a na Literární akademii, takže jste neustále v kontaktu s mladými autory. Jsou mezi nimi talenty? A stačí talent? Dá se vůbec psaní naučit? A jak se daří vaší skupině „Hlava nehlava“? Můžete ji čtenářům představit?

Semináře tvůrčího psaní jsou pro mě v tuto chvíli uzavřená kapitola. Na Literární akademii jsem strávila šest intenzivně prožitých let. Soustředila jsem kolem sebe tým mladých autorů, kteří utvořili tvůrčí skupinu Hlava nehlava a společnými silami vydali několik povídkových sbírek. Věřím, že aspoň některým z nich to nastartovalo kariéru spisovatele. Zuzana Frantová, Ilona Fryčová, Kateřina Hejlová, Jiří Holub, Ladislav Karpianus, Petra Poliaková, David Šváb, Martin Strnad, to jsou autoři, kteří samostatně publikují. Už to nejsou mí studenti, ale kolegové. Každý z nich však nyní jde svou vlastní cestou. Tvůrčí skupinu Hlava nehlava jsme nedávno slavnostně rozpustili.

- Získala jste řadu literárních ocenění, namátkou uvedu Zlatou stuhu, nominaci na cenu Magnesia litera, cenu rytíře krásného slova atp., které z cen si nejvíc vážíte?

Ano, jsem velmi pyšná na to, že jsem v roce 2004 byla v Zrcadlové kapli Klementina slavnostně pasována na rytířku Řádu krásného slova. Ale moc si vážím i toho, že moje kniha Začarovaná třída byla v tomtéž roce zapsaná na Honour list IBBY, kam se každé dva roky zapisují nejlepší dětem určené knihy z celého světa.

- Podílela jste se i na filmu, resp. seriálu České televize Ať žijí rytíři. Jak velká změna to pro vás byla? Pustila byste se do podobného projektu opět?

To je trochu jinak. Nepodílela jsem se na vzniku filmu, ale podle filmu jsem na výzvu jeho tvůrců napsala knihu. Ať žijí rytíři! nebyl první projekt tohoto druhu. Ještě předtím jsem psala knihu podle filmu Koží příběh – Pověsti staré Prahy. Následovala kniha Koží příběh se sýrem a nakonec i Saxána a Lexikon kouzel. Pokaždé je to zajímavá zkušenost, která vyžaduje i jistou změnu tvůrčích postupů. Spisovatel musí všechno to, co filmař znázorní obrazem, hudbou, různými zvuky a ruchy, které tvoří atmosféru, vyjádřit pouhými slovy. Říkám pouhými, ale čeština je tak bohatý jazyk, že tahle výzva je vlastně radostnou hrou. Podobný princip aplikuji i při psaní knih šitých na míru konkrétním ilustracím Heleny Zmatlíkové.

- Na co se vás nejčastěji děti ptají na besedách a autorských čteních? A „poručily“ si někdy knihu podle svého návrhu, kterou jste později napsala?

Děti se ptají na všechno možné. Ale také se mi s ledasčím svěřují, toho si moc vážím. Jednu dobu se opravdu dožadovaly toho, abych pro ně napsala nějaký horor. Já tenhle žánr zrovna nemusím, tak jsem úkol přehrála na své studenty. Pravda, tehdy mi úplně nedošlo, že studentské texty budu stále dokola číst, takže jsem při editorské práci na sbírce hrůzostrašných povídek nakonec měla hororový celý školní rok. Ale nelituji. Kniha Zuby nehty se myslím povedla. Po letech pak vyšla znovu v nakladatelství JaS a představte si, že jsem do ní dokonce napsala i svůj malý horor.

- Neláká vás jiný žánr, třeba taková detektivka pro dospělé nebo fantasy?

Detektivka pro dospělé mě neláká. Vlastně žádná kniha vyloženě pro dospělé mě neláká. Ale fantasy, nebo spíš něco na pomezí fantasy a sci-fi, už na kontě mám. Kniha se jmenuje Zed' – Čtení trávy a je to příběh z jiného světa jiných bytostí.

- Nedávno jsem pozoroval spolucestující ve vlaku, většina seděla a četla knihu. Myslíte si, že jsme národem čtenářů?

Myslím, že ano. A věřím, že nám to ještě dlouho vydrží.

- Jaké pohádky jste měla nejraději vy, když jste byla malá? A kdo vám pohádky nebo knížky četl? Inspirovali vás pohádkáři jako třeba Václav Čtvrtek?

Mně četli oba rodiče, ale i babičky a dědečkové. Nejen, že četli, ale také mi vyprávěli. A já zase vyprávěla jim. Pořád jsem si něco vymýšlela. Tehdy asi někdo řekl: Ty si vymýšlíš jako nějaká spisovatelka. A u toho už zůstalo.

Za rozhovor poděkoval Václav

Stránky Ivony Brezinové: <http://www.ivonabrezinova.cz/>

O náramně pracovitém krtekovi

Dlouho se v zahradě nic zvláštního nedělo. Rostlinky si tiše rostly, mlčely a bylo jim tak dobře. Až se přece jenom cosi stalo.

Na záhonku s mrkví se najednou objevil kopeček, za chvíli druhý, potom třetí, a za ním dokonce čtvrtý. A kdyby ty kopečky byly jenom na záhonku s mrkví, nebylo by to ještě tak hrozné. Ale ony se objevily také v bramborách, v petrželi, celeru, a dokonce i v jahodách. Nebylo o čem pochybovat. Zahradu navštívil krtek.

Ale nebyl to ten hodný pohádkový krteček, ten sympatický, usměvavý a rozverný, co ho vymyslel a namaloval pan Miler. Kdepak, s tím by naše rostlinky pobesedovaly, zeptaly by se ho, v které pohádce se mu nejvíc líbilo nebo kde má kamaráda sněhuláka.

Tento krtek byl opravdový, nenamalovaný, nevymyšlený a navíc přehnaně pracovitý. A když je krtek moc pracovitý, je to pro každou zahradu pohroma! To je skoro tak hrozné jako prudký déšť s krupobitím. Jen si představte, co to dalo rostlinám práce, než se pořádně zavrátaly do země, než zakořenily, a najednou je nějaký nezbeda podrývá a ohrožuje.

Rostlinky se polekaly. „To je náš konec!“ volala uplakaným pisklavým hláskem nejstarší jahoda. „Už jsem ledacos zažila, ale takového pracanta ještě ne!“

Staříčká jahoda měla pravdu. Krtek byl vskutku mimořádně veliký, měl přední tlapy jako dvě obrovské lopaty a dělal nepředstavitelně vysoké kopce. S každým kopcem

podryl hned několik rostlin a ty začaly churavět.

Rostlinky krtka prosily, aby odešel někam jinam nebo aspoň nepracoval tak moc. Krtěk však na ně nedal a prohlásil, že on má svůj plán práce a podle něj musí každý den vyvrtat nejméně deset tunelů – a pořádných. A jemu je jedno kde. „Tak vidíš, krtku,“ volaly na něj rostliny, „tak běž jinam, ven z naší zahrady, běž tam, kde o tvoje tunely budou mít zájem.“ Ale krtěk nedbal: „Kam bych chodil, mně se u vás líbí. A už mě nezdržujte. Mám moc práce.“ Tím to považoval za vyřízené a dál se s nikým nehodlal bavit. „Důležité je zachovat chladnou hlavu. Panikaření nám nepomůže,“ prohlásil skleník. „Vám se to mluví, pane Skleníku,“ nesouhlasila napůl vyrytá brambora, co měla nos jako kolíček na prádlo, „vám krtěk nemůže ublížit. Vy máte pevné betonové základy, ale co my ostatní, my jsme učiněné chuděry.“ „Určitě na něco přijdeme. Svolávám radu u mých dveří,“ rozhodl skleník a dodal: „Z každé rodiny pošlete toho nejmoudřejšího.“

Za půl hodiny byli nejmoudřejší u skleníku. Brambory vyslaly matku Katku, která měla ze všech největší vyřídilku. Byla rázná a uměla si poradit i v těch nejzapeklitějších situacích. Za mrkve dorazila mrkvička Pepička, protože nosila dvoje brýle se silnými skly. A brýle považovaly rostliny za znak moudrosti a vzdělanosti. U Petřelů museli losovat. Nemohli se dohodnout, kdo je ze všech nej. Ke skleníku se dostavil dokonce i zkušený děda Křen, který málokdy někam vycházel. Posadili se do půlkruhu, dali nohu přes nohu a dlouze se radili, jak se nevídaného hosta zbavit.

Nakonec se dohodli, že pošlou krtkovi žádost s tímto textem: „Ctěný krtku! Žádáme tě, abys okamžitě opustil naši zahradu!“ Ostružinomaliník to naškrábal na kousek lístečku a lístek strčil do jedné z mnoha krtkových děr. Krtěk okamžitě odpověděl: „Nemůžu. Mám tu ještě moc práce. Nezdržujte!“ S písemnou korespondencí tedy u krtka nepochodili.

A zase se radili. Jedni říkali to, druzí ono. Ale jak pracovitého krtka vystrnadit, nevymysleli. Nakonec všichni viseli očima na dědovi Křenovi. Ten rozvážně promluvil: „Ani já neznám řešení, ale můžeme si nechat poradit od jiných. Nechat si poradit, to není žádná ostuda. Máme přece Juráška.“ To byl nápad! Rostliny v té hrůze na chlapce dočista zapomněly. Honem ho zavolaly. Ořešák zaťukal na okno domu, chlapec přišel a rostliny mu všechno pověděly.

„Možná bych měl řešení,“ řekl jim a utíkal domů. V mžiku byl zase zpátky a nesl radiomagnetofon. „Pustím krtkovi takovou muziku, která se mu nebude líbit, a budu mu ji hrát tak dlouho, až to nevydrží, sebere se a odtáhne.“

Jenže ouha! Když pustil rychlou muziku, krtěk ještě víc pookřál a házel lopatami ještě rychleji a jeho hromádky se změnilly v hromady. Honem tedy pustil hudbu pomalejší. Krtěk pak pracoval pomaleji, ale o to déle. Byl to neobyčejně velký dřič a za několik hodin, co tu pobýval, už nadělal mnoho podzemních drah a tunelů, a hlavně spoustu škody.

„Jestli to půjde takhle dál,“ zanařikal napolovic vyrytý pan Celer, „budeme

mít pod naší zahradou metro.“ „Jaký metr?“ ptala se celerčátka. „Vy nevíte, co je to metro? Metro je dlouhá podzemní dráha, po které jezdí vlak a vozí tam a zpátky lidičky do práce a za zábavou,“ vysvětloval táta Celer. Všichni mu se zájmem naslouchali. Dokonce i krtek přestal na chvíli dole šramotit. Zdálo se, že ho povídání o metru zaujalo.

Jakmile chlapec uslyšel slovo metro, hned mu šibalsky zazářily oči a už věděl, co má udělat. Přiložil dlaně k ústům a napodobil hlášení rozhlasu: „Pozor! Pozor! Vyslechněte si hlášení místního rozhlasu. Pražské metro hledá opravdové a výjimečné pracanty, ty nejlepší z nejlepších. Metro hledá neobyčejné krtky. Obyčejní ať zůstanou na zahrádkách. Konec hlášení.“

Rázem bylo pod zemí ticho. Krtek přestal pracovat. Po chvíli se zezdola ozval jakýsi škrabavý zvuk. Pak ještě jednou a znovu. Co to bylo? To krtek čistil svoje obrovské lopaty. Hned nato bylo slyšet brblání: „Já přece nejsem nějaký obyčejný krtek, abych pracoval na takové malé zahradě. Já jsem výjimečný. Jen počkejte, já vám ukážu, jak se dělá podzemní metro.“

Řeknu vám, děti, ten krtek se ani nerozloučil. Sbalil si svoje náčiní a ve chvílce zmizel. Jenom ty kopečky tam po něm zůstaly. Na zahradě si oddechli. Dobře to dopadlo.

A jak to bylo s tím krtkem dál? Chcete to vědět? Mezi rostlinkami se šušká, že za nějaký čas, co krtek od nich odešel, v Praze dostavěli metro a jednu zastávku té podzemní dráhy lidé pojmenovali „Stanice Krtkova“. Prý po jakémisi náramně pracovitém brigádníkovi.

(Ukázka z knihy Jiřího Šandery „Co vyprávěla houpací síť“, ilustrace Petr Lorenc, knihu možno zakoupit na <http://www.jirisandera.cz/>.)

Jindra Lírová

Bílá

K bílému nebi letí bílí draci,
děti se na ně smějí v běhu.
Ještě nejdou stavět sněhuláci,
i když listí více je než sněhu.

Josef Jindra

Dívka a stínová poezie

Pak přišla ta dívka.
Posadila se do polostínu pod ořech,
na suchou travu,
pěkně na bok, čelem ke mně
a zaposlouchala se do hudby.
Ano, je to ona. Ráno mi nabízela
festivalový časopis.
„Vezměte, mám poslední“,
skoro to zazpívala.
Váhal jsem a nebral,
až čísi ruka prolétla kolem mé hlavy
a vytrhla dívce časopis z prstů.
Ty prsty byly bílé, dlouhé, štíhlé,
skoro dětské...
Zadíval jsem se do kruhů
černých obrouček brýlí
a uviděl modrošedé oči
a ony, jakoby postrašené,
rychle ustoupily do své skrýše
za očními oblouky.
Nebo mi to jen tak připadalo?
Nebyla vysloveně krásná,
ale hezká – to určitě ano.
Byla přece tolik mladá!
Teď jsem její oči znovu hledal,
ale najít je se nezdařilo.
Jako ráno měla lehké,
skoro průsvitné, květované šaty.
Nebyly dost dlouhé a noha z nich
vyklouzla hodně nad koleno.
Nedolehly na mě představy,

jak ta noha pokračuje výš,
jistě krásně nad krásné lýtko.
To se mužům často stává,
neboť mají fantazii.
Slunce svítilo zběsile
a přes řídce olistěné větve ořechu
vytvářelo na tom jejím dívčím lýtku
ostré stíny listů,
fantastickou pohyblivou stínohru
na oblínách oblé dívčí nohy,
mozaiku, pohled do krásnohledu,
živoucí černobílé obrázky
s nápaditou režii v prolínání tvarů
stínů z listoví té ořechové větve.

Dívka nemohla tušit,
že pozoruji její nohu,
ale ženy na to mají hlásiče.
Ucítí pohledy v zádech,
zvláště ty obdivné.
Třeba proto nohu stáhla
do úkrytu pod krátké šaty.

Stínohra skončila,
krásnohled zhasnul,
slunce dál vražedně zářilo
a psalo stínovou poezii
na jejím dívčím lýtku.

Václav Franc

Kubíkovo prozření

Podle vyprávění jednoho pacienta převyprávěl Václav Franc.

Začínal advent, když se Kubík vrátil zklamaně ze školky. Hned vyhrkl: „Představte si, jak jsou kluci ve školce hloupí! Oni říkají, že žádný Ježíšek ani Mikuláš neexistují, že dárky dávají rodiče a Mikuláše dělají starší kluci!“

Co na to říct? Pravdu? Jeho kamarádi ze školky mají starší sourozence a ti většinou mladší brášky zasvětili do reality, ale Kubík má mladší sestřičku, takže si na Ježíška hrajeme a doufali jsme, že si ještě nějaký ten rok budeme hrát dál. Budeme se těšit, až se Kubíkovi rozzáří očka před svítícím stromečkem, že aspoň ještě nějakou chvíli bude ušetřen reality starostí světa dospělých, že aspoň na pár okamžiků uvěří, že svět je jen krásný, neexistují zlí lidé, že slova jako nemoc, smrt a bezmocnost neexistují.

Snažili jsme se celou záležitost doma zamluvit, i když Kubík se k problému „hloupých kamarádů“ pořád vracel. Naštěstí se blížil den, kdy Mikuláš bude hodným dětem nadělovat, čert bude zlobivě trestat. A tak se přece jenom hroty Kubíkových otázek trochu otupily.

Mikuláše u nás vždycky dělal děda, tedy manželčin otec. Měl herecký talent, v mládí dokonce hrál u ochotníků, a tak měl pro každoroční výkon svatého Mikuláše všechny předpoklady. Dokonce jej snad i mrzelo, že nemůže svůj kostým a nadání uplatnit i v jiných rodinách, což jsme mu doporučovali, aby se domluvil s nějakým čertem a společně potom chodili po sídlišti.

Jenže děda nechtěl, a tak chodil jen sám na naše děti. Čerta neměl, toho jsem většinou nahradil já, když jsem v předsíni zachrastil řetězem, aby to vypadalo, že na chodbě čeká aspoň pět čertů. Mikuláš dětem vše vysvětlil, že pokud děti nezlobí, nechá čerty na chodbě, ale kdyby zlobily, hned by je zavolal, aby použili svoje metly.

Všechno by se odehrálo jako obvykle, i když s rostoucím Kubíkem rostly i jeho pozorovací schopnosti. Věděli jsme, že se nenechá jen tak lehce opít rohlíkem. Děda přišel tajně, aby ani Kubík, ani Eliška nic netušili. Pak se v naší ložnici začal přestrojovat do připravovaného kostýmu. Malý problém vždycky nastal ve chvíli, kdy děda musel sundat svoje dioptrické brýle. Měl asi 8 dioptrií a občas zakopával. Překontroloval jsem jeho přestrojení, kolem masky nacpal ještě trochu bílé vaty, aby iluze vousů a starého moudrého pána byla dokonalá.

„Hotovo?“ zeptal jsem se.

A děda přisvědčil: „Hotovo. Můžeme jít!“ A podíval se do zrcadla. Přiznám

se, že z něj šel trochu strach. A kdybych nevěděl, že je to přestrojený tchán, tak bych se malinko začal bát.

Vzal jsem připravené, pečlivě schovávané řetězy a vyrazil na chodbu. Manželka zatím očekávala příchod Mikuláše s dětmi v obýváku.

Jenže vtom se z ložnice ozvala rána, právě ve chvíli, kdy jsem už na chodbě začal chrastit řetězy a promlouvat k fiktivním pánům čertům. Nakoukl jsem do ložnice, abych zjistil, co se stalo. Děda klečel na všech čtyřech, měl mikulášskou čepici trochu na stranu.

„Co je, dědo?“ zeptal jsem se, když jsem viděl, že něco hledá.

„Mně vypadla korunka a bez brejlí ji nemůžu najít,“ stěžoval si Mikuláš.

Jenže to už se Kubík nemohl dočkat Mikuláše a začal vykukovat z obýváku, kde by ho neudržel ani „pár volů“. Nedalo se nic dělat a Mikuláš musel, sice bez korunky na předním řezáku, předstoupit před děti.

Nakonec se všechno vydařilo. Děti dostaly nadílku, Kubík řekl i básničku, takže by se dalo říct, že vše bylo zachráněno. Já ještě několikrát zachřestil řetězem, zatímco děti zvědavě zkoumaly obsah nadělených pytlíků, a tak děda Mikuláš mohl důstojně odkráčet.

Chvíli jsem marně s dědou hledal na koberci v ložnici vypadlou korunkou, ale zase jsem nemohl děti nechat tak dlouho čekat. Musel jsem do obýváku, abych se nechal seznámit s tím, co vlastně jim to Mikuláš nadělil.

Za chvíli zazvonil i děda, který už s brýlemi, ale stále bez korunky dětem zadýchaně oznamoval, že teď cestou k nám potkal několik strašně zlých a rozzlobených čertů, a jestli už u nás taky byli.

Eliška začala tou svojí hatmatilkou vysvětlovat, a hlavně ukazovat, co jí všechno Mikuláš nadělil.

Jenže Kubík už nebyl žádné mrně. Nakonec pod stromečkem letos najde školní brašnu, a tak si dědu zkoumavě prohlížel.

„Dědo, co se ti stalo?“ zeptal se a zkoumavě pozoroval mezeru mezi předními zuby.

„Ztratil jsem zub, to jak mě ti čerti hnali,“ nezapřel v sobě děda ochotníka.

Jenže Kubík už věděl své. „Ale tomu Mikulášovi taky chyběl vepředu zub jako...“, a vtom se Kubík zarazil a prozřel.

A pak docela potichu, aby jej mladší sestřička neslyšela, řekl: „Nebojte, já to Elišce neřeknu.“

Josef Jindra
Stará višěň

Na prvního máje
pod rozkvetlou višni
jsme se líbávali
Jejím loňským vínem
mezi voňavými květy
připíjeli na lásku

Strom však víc než láska stárne
na víno už neurodí
ke kterému naši známi
chodívali posedět
Dřevní houba višěň ničí
rozlézá se po větvích

Dávno je, co žila moje teta
nemoc také tělo drala
Řezali jí její větve
kus za kouskem kus
v bolestech pak umírala

Mám rád naši starou višěň
jako kdysi tetu
se slzami řezu větve
jiná záchrana když není
je z ní stále menší torzo
jako kdysi chudák teta
kus po kuse tělo ztrácí...

K májovému políbení
chybí větve listy květy
ani víno k tomu není
díků že naši dobří známi
přesto rádi přicházejí

Z Evy hněv nevyprchal, ani když dorazila domů. Musela pryč. Vyčistila rychle Mizara a jela do lesa. Chtěla se nějak zaměstnat, zapomenout. Pospíchala s koněm ke Kruhu. Seskočila z něho až těsně u prvního z kamenů, ale žádný stromid zde dnes neseděl.

„Alniko, Tílie! Betulo!“ křičela Eva na všechny strany.

„Co se stalo?“ byla Tíliina první slova, hned jak vylezla z borovice. „Nic, jdu se připravovat,“ zahala Eva.

„Nekecej,“ odbyla ji Alnika, která také dorazila.

Eva vrhala zlostné pohledy na všechny strany. „Já to vím,“ ozvala se Betula tiše z větve nad Alnikou.

„Můžu to říct?“ zeptala se Evy na souhlas.

Eva jen trhla hlavou na znamení souhlasu. Betula seskočila. Dopadla na zem lehce jako peříčko a hned rychle, a přesto výstižně zašuměla dnešní příhodu o tělocviku.

Tílie se na Evu dívala tak pátravě jako v poslední době skoro pokaždé.

„Zkus o tom mluvit, Evo. Víme, že ti to ublížilo. Poslední dobou příliš mnoho pocitů polykáš a nedáváš jim průchod.“

„Kdybys dala průchod pocitům, musela bych tu mrchu zabít. Kdybys ji slyšela! Jak je tupá a zlá! Já ji nenávidím, přála bych jí, aby...“

„Zadrž!“ vykřikla Tílie a mávla rukou. Eva jen zlostně pohybovala rty.

„Dokážu zastavit tvoje slova, ale ne tvoje myšlenky. Evo, zdrž se vysílat taková přání. Všechno, co do vesmíru vyšleme, se odrazí a vrátí a tohle byly zlé myšlenky, které by se ti ve zlém vrátily.“

Stará stromidka se odmlčela. Starostlivě Evu pozorovala. Posadila se, a aniž by zrušila kouzlo mlčení, pokračovala:

„Když jsem ti řekla, abys dala průchod svým pocitům, neměla jsem na mysli to, že budeš někomu přát něco zlého. Tím ublížíš jen sama sobě.“

Eva uhodila vztekle pěstí do kamene, na kterém seděla.

„Ano, vybij své pocity takhle a potom se pokus jí odpustit.“

Eva, přestože už zase mohla mluvit, jen zalapala po dechu. Odpustit!? Rychlici!?

Nechápala, jak tohle může Tílie vůbec říct.

„Nikdy,“ zasyčela nenávisně.

„Neříkám prominout jí to, to ne. Chová se špatně, tak jak by se žádný člověk pracující s mláďaty chovat neměl. Ale věř, že ji samotnou dožene její chování. Bez tvého přičinění. A když jí ty sama odpustíš, osvobodíš sebe.“

Eva nechápala, co tím Tílie myslí.

„Představ si,“ zkusila to Tílie ještě jednou, „že tvá nenávist je jako balvan,

který s sebou vláčíš. A dokázat říct odpouštím ti znamená zbavit se toho břemene. Dokázat jít dál, a ne se jen utápět v žalu, vzteku či touze po pomstě. Možná i ona měla přísnou učitelku nebo třeba velmi přísné rodiče, a tak to jinak neumí. Ale to není naše věc. Ať už se tak chová z jakéhokoliv důvodu, nesmíš dovolit, aby tě pohltil ten vztek a nenávist na pořád.“

Tílie se předklonila a položila Evě ruku na rameno. S jemným stiskem pokračovala:

„Není špatné se navztekát, Evičko, když se dokážeš vrátit k laskavosti. A není špatné ani plakat. Jen tak se budeš moci zase smát.“

Tílie sledovala Evin obličej. Cítila, že její slova se odráží od nepropustné hradby, kterou si kolem sebe Eva postavila jako obranu před bolestí, která ji zasáhla. Přesto Tílie zkusila ještě pokračovat.

„Emoce, které v sobě necháš, se kazí jako stojatá voda a otravují tvé nitro. Od toho jsou emoce, aby se prožily a odnesly, co nepotřebujeme.“

Eva to nechtěla poslouchat. Otočila se k Tílii zády a bez pozdravu vykročila pryč od Kruhu. „Neodcházej, neutíkej před svými vlastními pocity!“ křičela Tílie za Evou. Ale ta se ani neohlédla.

Každý další krok byl rychlejší, až se rozeběhla. Utíkala pryč, ani se nepokusila sehnat Mizara.

Tílie se za Evou smutně dívala. „Eva potřebuje lék,“ pronesla tiše stará stromidka.

„Lék? Copak na tohle je nějaký lék?“ Alnika vrhala pohled střídavě za Evou, na koně i na starou stromidku.

Tílie se podívala na mladou stromidku netrpělivě přešlapující vedle svého stejně neklidného liščete.

Alnika byla připravena donést, vyrobit nebo třeba i ukrást cokoliv, jen kdyby to Evě pomohlo.

„Na všechno je lék, Alniko,“ odpověděla klidně Tílie. „A ten, který Eva potřebuje, se jmenuje Naděje.“

Stará stromidka se odvrátila od nevěřicně se tvářící Alniky a zvedla oči nahoru do větví.

Bludičky, které do teď seděly předkloněné, aby jim neuteklo ani jediné slovíčko, se narovnaly a začaly si prohlížet vlastní šaty a vlasy, jako by je rozhovor stromidů vůbec nezajímal.

„Apolenko,“ oslovila Tílie jedinou z bludiček, která neměla šaty načechrané a čisté.

Apolenka okamžitě přiletěla ke staré stromidce. Tílie jí něco vtiskla do ruky. „Dej to, prosím, Evičce, až bude ta správná chvíle.“

Apolenka zamrkala dlouhými řasami a pokrčila malými ramínky.

Tílie pochopila její gesto a dodala: „Však víš, kdy jsou lidská srdce nejvíc otevřená, kdy se naděje dostane do všech lidských příbytků,“ řekla jenom. Apolenka neodpověděla, vznesla se výš a vrátila se zpátky mezi své družky.

Všechny natahovaly krčky, aby viděly, co Apolenka schovává pod sukní, ale ta jim to schválně odmítla ukázat.

„To jsou celí stromidě,“ rozhořčovala se Roxana. „Nejdřív nás vyhání, ale pak si klidně na celou zimu usnou a my abychom se vystavovaly mrazu a nečasu a pomáhaly jim...“

Ostatní bludičky se k Roxaně přidaly, jen Apolenka si narovнала na větvi ohořelou sukýnku, aby nevykoukl ani malý kousek dárku pro Evu.

„Běž za paničkou!“ křikla Alnika na koně klidně se pasoucího na trávě.

„Pojď, musíme za ní!“ křikla na Betulu a zapojila do popohnání koně Pobrka. Lišáček se toho s radostí ujal. Nafal koni za zadkem, dokud ho nevyburcoval alespoň k pomalému klusu s hlavou stále u trávy.

Eva utíkala, jak nejrychleji dokázala. Běžela lesem, rukama odhrnovala nízké větve, občas škobrtla přes šlahouny ostružiní. Slyšela za sebou hlas Alniky. Nejdřív jen křičela na koně, aby šel za paničkou, po chvíli ho vedla, a běžela za Evou. Ale kuň Alniku nebral moc vážně. Nejvíce ze všeho ho zajímala tráva. Proto se Evin náskok zvětšoval. Eva proběhla příkrčená pod hustou trnkou. Cítila škrábance na zádech, ale nezpomalila. A nezpomalila, ani když se před ní objevila brázda od divokých prasat plná vody. Odrážela se, aby mělkou brázdu s pruhem mazlavého bláta kolem okrajů přeskočila, když si jich všimla.

Oči. Velké žluté oči bez zorniček sledovaly její pohyb, když se zarazila. Máváním rukama kolem sebe získala rovnováhu a kaluž raději velkým obloukem oběhla.

S nepříjemným pocitem v zádech teď běžela ještě rychleji. Ani Alničino volání ji nezastavilo. „Evo, stůj, mlha,“ volala Alnika.

Eva bez přemýšlení vyběhla z lesa, šťastná, že je daleko od žlutých očí, ale po několika metrech si uvědomila, že tohle není obyčejná podzimní mlha. Zastavila se a otočila dvakrát dokola. Všude kolem sebe viděla totéž. Bílé mléko pohltilo všechno, nejen okolní krajinu, ale i nebe a zemi. S hrůzou pátrala očima po špičkách svých bot. Zhluboka se nadechla a udělala jeden krok, druhý.

Rozběhla se. Nohy se jí posunovaly jedna před druhou jako ve zpomaleném filmu a čím dál tím víc v ní sílilo tušení, že běží v kruhu.

Už nemohla. Zastavila se a hlasitě oddechovala. Vlhko kolem Evy se stupňovalo. Cítila, jak jí vlhnou vlasy. Znovu se rozběhla, ale začala hned lapat po dechu ve studeném vlhkém vzduchu. Bílá ji nejen obklopovala, valila se na ni ze všech stran, už neviděla ani na dva metry, už neviděla ani na metr. Udělala několik kroků dopředu. Přece už musí být u konce, už musí být na cestě k vesnici.

Proti ní se objevila silueta. Eva se zastavila. Mlha se shlukla do podoby postavy s dlouhými rukama. Eva couvla několik kroků, otočila se, ale postava byla znovu před ní. Znovu se otočila připravená utíkat, ale studená ruka jí sevřela hrdlo. „Ne, pomoc.“ Eva nemohla křičet, přiškrceně šeptala. Mávala

rukama divoce kolem sebe, kopala nohama, ale nechtyla nic. A přece pevný stisk kolem jejího hrdla ještě zesílil. Rukama se snažila odtáhnout nehmatné prsty z krku, padla na kolena a sípala. V hlavě se jí rozkřičel cizí zlý hlas.

Nejdřív nechápala, co to slyší, ale vzkřeky se měnily ve slova, slova se seskupovala do vět, až z toho byla jediná otázka. Jediná otázka, která jí duněla hlavou.

Stisk kolem hrdla stále nepolevil.

„Koho bys raději viděla nemohoucího, uvázaného na lůžko? Mámu, nebo tátu?“

„Nikoho!“ vykřikla Eva nahlas.

„Koho bys raději viděla nemohoucího, uvázaného na lůžko? Mámu, nebo tátu?“

„Ani jednoho!“ stisk zesílil, Eva se snažila chytat za hrdlo, třela si ho prsty, ale už tomu rozuměla.

„Nikoho,“ pokusila se ještě jednou, ale hlas byl neúprosný.

„Koho bys raději viděla nemohoucího, uvázaného na lůžko? Mámu, nebo tátu?“

„Ne! Nikoho, nikoho!“ Eva křičela, aby přehlušila hlas mlhy.

„Mámu, nebo tátu?! Mámu, nebo tátu!? Mámu, nebo tátu, mámu, nebo tátu, mámu, nebo tátu!“

„Tátu! Tátu! Tátu!“

Eva křičela stejně jako hlas v její hlavě. Křičela už nejen táta, ale všechno, co v ní jako semínko už dříve vzklíčilo a ona to hned zadupala.

„Ano, byla bych raději, kdyby byl nemocný táta! Když už musel jeden odejít, proč máma? Proč maminka?“

Stisk polevil. Eva si toho hned nevšimla. Zničená klesla do vlhké trávy, vzlykala, třásla se. Rukou si třela bolavé hrdlo a choulila se do co nejmenšího klubíčka.

„Evo!“ uslyšela hlas Alniky. „Evo, jsi tu?“

Eva chtěla odpovědět, chtěla na Alniku zavolat, ale hlas ji neposlouchal. Držela si rukama hlavu, tiskla ji mezi kolena a chtěla se propadnout do země.

Po dlouhé době sezení na vlhké zemi se donutila vstát. Pomalu se šourala k domovu. Z dálky slyšela hlas Alniky a Sáry. Hledaly ji. Na začátku vesnice je potkala. Alnika k ní běžela a už cestou vykřikovala: „Mizar je doma, odvedla jsem ho. Nemohla jsem tě najít, asi ses ztratila v mlze. Evo, posloucháš mě?“

Eva minula stromidku i sestru, a aniž by jim věnovala jediný pohled, šla dál. „Co se stalo?“ Sára směřovala otázku spíš na Alniku než na mladší sestru. „Co se jí stalo?“

„Asi potkala mlhovce,“ zašeptala Alnika tiše. „Dávej na ni pozor,“ dodala ještě a zmizela v jabloni u cesty.

„Dávej na ni pozor, dávej na ni pozor, ta je dobrá. Mají pro ni tisíc úkolů, ale když jí z toho hrábne, mám na ni já dávat pozor.“

Sára si bručela pro sebe celou cestu, po kterou šla vedle Evy. Doma zahrnala Evu do postele. Uvařila jí čaj a na tácu ho donesla Evě až k lůžku. „Chceš mi říct, co se stalo?“ zeptala se tiše. Eva jen zavrtěla hlavou. Přece nemůže nikomu říct, že její nejtajnější myšlenka, o které neví, odkud přišla, je, že když už musela přijít o jednoho z rodičů, aby s ní byla raději maminka. Výčitky svědomí ji hryzaly jako myši. Jak jen se bude moci tátovi podívat do očí?

„Budu tady s tebou,“ rozhodla Sára. Sedla si vedle Eviny postele a chvíli ji mlčky pozorovala. Eva ale jen ležela, nemluvila ani se nehýbala.

„Pustíme si Hurvínka,“ navrhla, a aniž by čekala, až sestra odpoví, zapnula magnetofon s často pouštěnou kazetou. Ona i Eva znaly celé vyprávění nazpaměť. Nejednou si spolu citovaly rozhovor Hurvínka a Máničky, nejednou překvapily rodiče při rozhovoru o něčem úplně jiném úryvkem ze scénky.

Tentokrát ale nenapovídaly postavám, co mají říct, ani se nesmály. Sára seděla na zemi vedle Eviny postele, ruku položenou na Evině noze schované pod peřinou, a tiše poslouchaly.

Z připravovaného pokračování knihy Dany Beranové „Eva a Kniha poznání“, bližší informace najdete na stránkách <http://www.beletris.cz/e-shop/knihy/93-eva-a-kniha-poznani-dana-beranova-9788087105610.html> nebo na stránkách <http://zesupliku.cz/>.

Jan Sobotka

Variace na klasiku

Scio me nihil scire. Víím, že nic nevím si mohl dovolit hlásat Sokrates, neboť se neucházel o žádné místo.

Veritas vincit. Pravda vítězí. Peníze se nedostavily na start.

Alea iacta est. Kostky jsou vrženy. Situace je o to vážnější, že jde o dlažební.

Stanislav Rudolf

Stačí mi tři dioptrie?

Spisovatel, který žije mimo velká centra, je zdánlivě v nevýhodě. Má to daleko se scénářem nového seriálu do televize, do rádia, na Barrandov, se svými rukopisy musí jezdit po vlastech českých do různých redakcí a nakladatelství...

Ale stejně je na tom lépe než třeba jeho kolegové ve velkých městech! Jako třeba já, který žiju už léta se svou rodinou v malém městečku pod Smogem. Známu tu spoustu lidí, a mnozí lidé znají i mne, což mě pochopitelně těší. Jdou třeba kolem našeho domečku, kde můj zeť Jirka, jako své hobby, pěstuje s láskou skoro dokonalý anglický trávník. Lidé pochopitelně nevědí, kdo se o něj stará, a tak třeba slyším, jak si o mně říkají: „Píše blbě, ale trávník má pěkně, co?!“

Nebo se zastavím ráno pro housky a paní prodavačka se mi svěřuje: „Pane Rudolf, vy ani nevíte, jak já mám vaše knížky tak ráda. Čtu je snad každý večer. A stačí mi překouknout dvě tři stránky a už spím jako dudek!“

Mého častého slovního kontaktu s lidmi v našem městě si jednou povšiml i můj vnuk Míša, který k nám přijel s rodiči z Prahy na víkend. Když jsme si udělali spolu pěší vycházku do místního supermarketu, náhle se zastavil a zeptal se mě: „Dědo, mohl bych ti ode dneška říkat Dundy?“

„Proč zrovna Dundy?“ nechápal jsem.

„Ty si nevzpomínáš na film Krokodýl Dundy? Ten přece taky, když poprvé přijede z Afriky do New Yorku, zdraví na ulici každého, koho potká. Ty jsi skoro jako on. Představ si, že za tu chvilku, co jsme odešli z domova, jsi už třicetšestkrát těm, co jsme potkávali, řekl: Dobrý den! U mě seš proto taky Dundy!“

Nemohl jsem mít proti této aktuální přezdívce námitek.

Hezký zážitek jsem si ovšem nedávno odnášel z návštěvy očního lékaře. Sestra nás vpustila do místností před ordinací pana doktora hned čtyři. Usedli jsme na židle srovnané podél jedné stěny. Mne potom jako prvního vyzvala: „Postavte se, pane Rudolf, sem ke dveřím, zakryjte si levé oko a čtete písmena, která vám budu ukazovat!“ Potom sáhla pro jakési ukazovátka a přešla na protější stranu místnosti, ke zdi, na níž visely dvě papírové cedulky. Jedna plná zpřeházených písmen různé velikosti, druhá pro děti a ngramotné.

Uposlechl jsem a zaujal určené místo. Ve chvíli, když se moje dlaň přitiskla k čelu, stočili své pohledy směrem ke kartonu s písmeny i ti zbývající tři pacienti. Odhadl jsem, že budou sledovat nejen konec ukazovátka, ale i mé odpovědi.

„N...!“ vyrazil jsem ze sebe, když proutek ťukl docela dole do papíru poprvé.

Sestra zavrtěla hlavou. „Ne, to bylo F!“ opravila mě přísně a ukázala na řádek výš.

„B...!“ zareagoval jsem okamžitě.

Trojice čekajících nad mými znalostmi dlouze vzdychla. Paní s čerstvým přelivem na hlavě pohoršeně mlaskla a starší muž ve sportovní bundě se dokonce přitom dvakrát pleskl významně dlaní do čela, zavrtěl hlavou a nad mými znalostmi si opovržlivě odfrkl. Šlo prý totiž o písmeno F.

Při dalším stupínku vzhůru si ale najednou jejich sousedka nenápadně přiložila ruku k ústům a tiše, aby ji asi zdravotní sestra neviděla, mi napověděla: „Ssss...!“

Zopakoval jsem tedy po ní S a zaznamenal svůj první úspěch. S náповědou mi to šlo líp i u L.

A někde u čtvrtého řádečku nahoře, velice blízko toho osamoceného E, jsem bodoval už docela sám. Ti tři pacienti na židlích se trochu uklidnili.

Potom se otevřely dveře a pan doktor mě pozval k sobě do ordinace. Sestra mu podala moji kartu a výsledek právě skončeného testu. Po důkladné prohlídce mi předepsal brýle se třemi dioptriemi.

Okamžitě mi blesklo hlavou, že nebýt té chápavé paní, nosil bych teď možná na obou očích osmičky, nebo dokonce desítky.

Mozartovi, jak tvrdil, jeho Pražané rozuměli.

Mne mají lidé v našem městě navíc možná i rádi. A na to by měl být každý z nás aspoň maličko pyšný, ne?

Václav Franc

Regulační poplatky

Pacient odcházel z ošetření a sestřička mu vypisuje na kartičku další termín ošetření, když se pacient zeptá: „Tak vám mám dát třicet korun jako regulační poplatek?“

„Ne,“ řekne sestřička.

„Jak to?“ diví se pacient.

„Tohle je pokračování započaté protetické práce, to se neplatí,“ vysvětluje trpělivě sestřička.

„Vy jste tady náký lidumilové,“ uznale konstatuje pacient. „To když chodím na polikliniku, tam mi uskřípávají hemeroidy a pokaždý kromě prdele vyšpulím třicet korun!“

„Existují desítky dalších důvodů, proč být fascinován světem ústních vyprávění!“

ROZHOVOR: PETR JANEČEK

V dětství mi moje starší sestra vyprávěla, že jedna její spolužačka říkala, že její kamarádka má známou a její sestra zemřela, protože snědla banány, které byly infikovány hadím jedem. Aby se mi to nestalo, musím odříznout takovou tu tmavou špičku banánu, ta se nesmí jíst v žádném případě, protože je v ní nejvíc jedu, když náhodou had vstříkne do banánu jed. Pochopitelně, že jsem sestře věřil a donedávna špičku banánu vždy odřízl, až jsem si přečetl knihu Petra Janečka „Černá sanitka a jiné děsivé příběhy“ a zjistil jsem, že všechno je jinak. Fámy, legendy a pověsti šířící se světem a pochopitelně mající své verze i u nás mapuje ve svých knihách právě Petr Janeček. Vystudoval etnologii na Filozofické fakultě a humanitní studia na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. Přednáší na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, jezdí po světě a píše zajímavé knihy.

Jsem rád, že jsem si s ním mohl nejen o „Černé sanitce“ popovídat.

- Když už jsem ten banán nakousl, tak tedy jak tahle pověst vznikla?

Tento příběh patří k nejoblíbenějším fámám; je rozšířený minimálně od 70. let 20. století, přičemž jeho nejstarší verze známe ze Skandinávie z roku 1973. Po celém světě, včetně tehdejšího Československa, zažil pravděpodobně největší popularitu v druhé polovině 80. let, kdy se po části Čech (především středních a východních) rozšířila fáma, že v jedné pražské nemocnici zemřelo velmi malé dítě, které tam bylo hospitalizováno poté, co snědlo banány z dovozu. Od té doby tvoří jeho nejrůznější obměny trvalou součást lidového repertoáru. Jeho stálé oblibě napomáhá jak praxe některých restaurací

(a domácností) uřezávat před servírováním špičky banánů, tak skutečnost nahnívání jejich špiček; podle některých mých kolegů dokonce i skutečnost, že malé odřezky banánu uvnitř slupky prý vizuálně připomínají malá hád'ata. Já bych za tím hledal především podvědomý lidský strach ze všeho exotického, cizího, neznámého – dnes, mimochodem, není tato fáma zdaleka tak rozšířená jako před několika desetiletími.

- Jak vás napadlo sbírat tyto pověsti? A vůbec, jak člověka napadne studovat etnologii? A kdy dostaly konkrétní podobu ve formě knižního zpracování?

Odmalička jsem měl rád folklor a mytologii – a od pohádek, tradičních pověstí a antických bájí byla k pověstem jen krátká cesta, zvláště když mně a mojí sestře v předškolním věku tatínek předčítal místo pohádek strašidelné povídky Edgara Allana Poea. Pak už byla jen krátká cesta – hlavně přes fantastickou literaturu (J. R. R. Tolkien, H. P. Lovecraft) – k Zlaté ratolesti velkého britského mytologa Jamese George Frazera, která kdysi ovlivnila podstatnou část moderní literatury počátku 20. století. Studium etnologie se tak zdálo jako nejlepší volba, protože jde o obor, který se analýze mýtů, pověstí a pohádek věnuje nejdůkladněji. Zprvu jsem se chtěl věnovat něčemu exotičtějšímu, ale pak mi přišlo škoda, že se zapomíná na náš domácí, český folklor. Přitom naši folkloristé patřili na počátku 20. století k těm nejlepším v Evropě! Včetně Josefa Štefana Kubína; ten patří k nejlepším terénním sběratelům slovesného folkloru vůbec, také v celoevropském měřítku. Zprvu jsem se věnoval staropražským pověstem, ale pak, když jsem byl v prvních letech nového milénia na stážích v USA a Rakousku, mne zaujal fenomén současných pověstí (městských legend), které jsou na Západě velké téma od 80. let. „Cvičně“ jsem je začal sbírat, zjistil, že u nás už existují lidé, kteří je sbírají na internetu jako koníček (ilustrátorka mé první knihy TOY_BOX), spojil se s nimi – a první Černá sanitka vyšla v roce 2006, následovaná dvěma knižními pokračováními.

- A co dokonce televizní zpracování?

To bylo přirozenou reakcí na poměrně značnou dobovou oblibu mých knížek; ještě před ním vzniklo na jejich motivy divadelní představení brněnského HaDivadla a pak i rozhlasová adaptace Českého rozhlasu, kterou namluvili Miroslav Táborský, Kamil Halbich, Lukáš Hlavica a Alfred Strejček. Nejsem velkým znalcem a fanouškem televize (ostatně žádnou doma ani nemám), a tak vlastně ani nemohu fundovaně posoudit, jak se adaptace povedla, divákům se ale snad líbila; každopádně jsem ale rád, že se téma městských legend a folkloru takto dostalo k většímu počtu lidí. České televizi Brno se také myslím dobře podařilo situovat jednotlivé příběhy do různých zajímavých míst naší země, třeba severních Čech, ale i Brna.

- Kdo je v českých pověstech nejzajímavější osobností? Myslím tím ze současných žijících lidí? Existují pověsti třeba s Jaromírem Jágrem, Lucií Bílou nebo Karlem Gottem?

Těžko říci. O Jaromíru Jágrovi ani Lucií Bílé jsem toho mnoho nezaznamenal (což ale neznamená, že pověsti o nich neexistují). Karel Gott je asi nejčastějším aktérem českých moderních pověstí, je takovou „stálicí“ už několik desítek let. Ostatní přicházejí a odcházejí (jeden čas byli velice populární Lubomír Štrougal a Helena Vondráčková), a v dnešní době bulváru mají slavní lidé trochu problém se v pověstech vůbec objevit. Slavné osobnosti tak nalezneme spíše v anekdotách, vtipech, které jsou ale většinou v ústním podání aktuální jen poměrně omezenou dobu. Viz třeba Iveta Bartošová a její tragický skon nebo někteří z nepřeborné plejády našich politiků, nejčastěji těch sebestředných či zkorumpovaných.

- Co pérák? Byl to bojovník proti fašismu, nebo jen vysněná postava, která měla dodávat naději a odvahu?

Obojí – respektive vysněný bojovník proti fašismu, který dodával naději a odvahu. Ale i záhadný přízrak děsící noční Protektorát nebo sexuální deviant napadající ženy a dívky pracující na nočních směnách. Pérák patří k nejzajímavějším postavám českého moderního folkloru a ne náhodou o něj před nedávnem projeví velký zájem kolegové ve Velké Británii, kteří o něm společně se mnou chystají knížku a sérii článků. Náš Pérák má totiž kořeny ve viktoriánské Anglii, kde řádl pod jménem Spring-heeled Jack již v první polovině 19. století.

- Já mám rád příběh zhudebněný Mirkem Hoffmanem a známý v podání skupiny Greenhorns jako píseň Dívka s vlasem medovým. Ve vaší knize je pod heslem „TAJEMNÁSTOPAŘKA“. Nemohlo se něco podobného opravdu stát? Vždyť i v seriálu České televize „První republika“ vystupují postavy ze záhrobí.

Jednoznačně jde i o můj oblíbený příběh! A nejen váš a můj – patří dlouhodobě k nejslavnějším městským legendám vůbec, mají ho rádi především Američané, kteří si jej vyprávějí už od konce 19. století. Já se s ním poprvé setkal myslím v knižní podobě, v pro mládež převyprávěných pověstech a historkách z Ameriky od Vladimíra Stuchla s názvem Prérii pádí kůň, kterou vydalo nakladatelství Albatros v roce 1975. Příběhy o navrátilcích ze záhrobí a duchařské historky vůbec se dotýkají citlivé emocionální struny takřka každého z nás – vždyť podle slavného francouzského etnologa Clauda Lévi-Strausse je přemýšlení a vyprávění o posmrtném životě přirozené pro všechny lidské kultury a společnosti. My folkloristé o přízracích mrtvých pouze sbíráme příběhy – to, zda se odehrávají v naší realitě, či pouze fantazii jejich vypravěčů a posluchačů, necháváme na jiných. Je ale zarážející

skutečností, že se vyprávějí možná až příliš často na to, aby za nimi něco nebylo...

- Ve své knížce „František“ mám třeba pověst o vojákovi z války v roce 1866, který se zjevoval lidem na konci vesnice do té doby, než mu stará kořenářka odpustila a jeho duše měla konečně pokoj. Nakonec prý při stavbě silnice našli v těch místech zakopanou mrtvolu. Je fakt, že prusko-rakouská válka tady v okolí Jičína řádila, ale nikde jsem nenašel žádný doklad, spíš to vypravoval děda, že se to přihodilo jeho tátovi, když byl jako dítě, že si dokonce při setkání s vojákem nadělal do kalhot. Ale je fakt, že jsem podobné historky slyšel v nejrůznějších podáních i jinde, většinou šlo o vysloužilé vojáky, vrahy atp. Jak byste vysvětlil tuto legendu? A kde má své kořeny?

Tohle je moc zajímavé, vaši knížku bych si moc rád přečetl; navíc prusko-rakouský konflikt a bitva u Jičína na své důkladné folkloristické zpracování myslím stále čekají. Jde o obecně rozšířený motiv zemřelého strašícího na místě svého skonu, který najdeme lokalizovaný do mnoha míst naší vlasti; většinou šlo o lidi zemřelé násilnou smrtí, kteří se tak nemohli rozloučit se svými blízkými a urovnat všechny věci na tomto světě. Základní myšlenkou těchto vyprávění je uvést věci naše i záhrobní do pořádku, vyrovnat všechny závazky a nastolit rovnováhu. Souvislost s reálným tělem nalezeným na místě skonu bych nepřeceňoval, podobné případy znám například z Plzeňska a většinou jsou stejně fiktivní jako pověst samotná, popřípadě se pověst objeví teprve poté, co je na místě nalezeno tělo. Jsou ale podobné případy jinde, které pořádně vysvětlit nedovedeme...

- Vzpomínám si, jak jsme se jako děti strašili, třeba když jsme o prázdninách spali ve stanu. Straší se podobně i dnešní děti? Případně z čeho mají největší strach?

Straší se, a jak! Za nepoučené považuji dnešní stesky dospělých, často opakované i v médiích, že si dnešní děti už nevyprávějí žádné příběhy a jen pasivně sedí doma u počítače. Moji studenti na univerzitách v Praze, Plzni a Brně, kde přednáším, mi každý rok nasbírají doslova desítky strašidelných vyprávění dnešních dětí. Příští rok by mimochodem měla vyjít moje nová, bohatě ilustrovaná knížka pro mládež s názvem Krvavá Máry, která představí 50 nejoblíbenějších strašidelných vyprávění současných dětí a mládeže. Najdeme mezi nimi strašidelné historky z letních táborů a škol v přírodě, přičemž některé si vyprávěla již vaše nebo moje generace, jiné jsou plodem 21. století a přišly sem díky internetu. Děti se pořád bojí tradičních duchů, vrahů a přízraků, nově ale třeba i ducha Krvavé Máry vystupujícího ze zrcadla, Slender Mana unášejícího děti či Kozího muže strašícího na Šumavě.

- V prosinci roku 2012 se mluvilo o konci světa. Nakonec se nekonal, ale ... je tohle taky jen jedna z pravidelně se opakujících legend, nebo se máme opravdu konce světa bát?

Konec světa tu měl být už tolikrát, že bych se opravdu nebál. Ten „poslední“ v roce 2012 byl zpopularizován masovými komunikačními médii, hlavně televizí a bulvárním tiskem; před staletími to byly spíše ty fámy a pověsti. Moji studenti zaznamenali několik pověrečných vyprávění, která se konce světa v roce 2012 týkala, některá docela bizarní. Zaměstnanci jedné pražské banky si prý nechali hromadně vyrobit cedulky se svými jmény, které nosili na krku, protože s úderem konce světa prý sice konec světa nenastane, ale lidé prý zapomenou svá jména a identitu!

- Jaká je vaše nejoblíbenější současná pověst? A stalo se vám, že jste se taky nechal nacytat a věřil, že se ona legenda opravdu stala?

Asi ta titulní Černá sanitka – strašidelný vůz Škoda 1203 černé barvy, jehož posádka projížděla v 80. letech Československem a unášela děti, jimž vyřezávala orgány. Asi proto, že jsem se jí jako tehdejší školák nechal nacytat – u nás v pražské Bubenči údajně skutečně jezdila! Podobně jsem kdysi věřil i tomu, že když spíte ve stanu a do ucha vám vleze škvor, může vám procvaknout ušní bubínek. A moc rád mám i výše zmíněného Péráka, kvůli své pražské babičce, která byla za druhé světové války totálně nasazená v muničce v Poličce a tam si jako osmnáctiletá o něm, společně s ostatními dívkami, často povídala a bála se ho. Až do konce života věřila, že šlo o skutečnou postavu, českého odbojáře. Před nějakou dobou jsem počítal, kolika pověstem jsem kdysi uvěřil, a vyšlo mi číslo 18. Ve skutečnosti bude asi daleko vyšší, ostatně jako u každého z nás.

- Proč mají lidi rádi legendy a fámy? Chtějí se bát nebo mají radost, že se to nestalo právě jim?

Obojí – uhodil jste hřebíček na hlavičku, tohle jsou podle odborníků jedny z nejdůležitějších motivací pro naslouchání pověstem a fámám. Další mohou být společně sdílený pocit, že víme něco jiného než ti druzí, potvrzení našich skrytých obav a předtuch, ujištění, že smrtí život nekončí... A existují doslova desítky dalších důvodů, proč být fascinován světem ústních vyprávění!

- Ohlížíte se, když jdete tmavou ulicí?

Ani ne, i když na ulici to má větší smysl než třeba v lese (i když to má většina lidí naopak). Zvláště u nás na Pankráci, kde bydlím – duchů a přízraků tu bohužel moc nemáme, ale občas se tu stane něco nepříjemného, co mají na svědomí jen a jen lidé... Většinou se ale ohlížím po své fence Maggie, která se po zdejších ulicích při venčení někdy neskutečně loudá.

- Legendy a fámy jsou vlastně vaše profese. Ale co třeba jiná literatura? Máte čas číst a kdo je vaším oblíbeným autorem? Kterou knihu byste nám čtenářům doporučil?

Bohužel z nedostatku času propadám fachidiocii a čtu většinou pouze odbornou literaturu ze svého oboru – když jde ale o komentované sbírky pověstí a fám, jde vlastně i o literaturu uměleckou... K mým oblíbeným autorům patřil Jáchym Topol (možná proto, že jeho první knihy jako Výlet k nádražní hale, Sestra, Anděl a Noční práce obsahují mnoho motivů současných, ale i tradičních pověstí a fám), Dino Buzzati (Tatarská poušť), Milorad Pavić (Chazarský slovník), samozřejmě Umberto Eco; tedy autoři, kteří nějakým způsobem výrazněji pracují s fantastičnem a jsou zařazováni do postmoderny. Jelikož patřím ke generaci konce osmdesátých let, hodně mne ovlivnila fantastická literatura (výše zmiňovaný Tolkien, Lovecraft; přiřadil bych k nim i Williama Gibsona – tvůrce cyberpunku – a Roberta Holdstocka) – a jako folklorista zabývající se uměním mluveného slova vítám dnešní renesanci tradičního ústního vyprávěčství v podobě různých interaktivních postmoderních her, jako jsou hry na hrdiny (RPG a LARPy), ale do jisté míry i stolní a počítačové hry...

Čtenářům bych rozhodně doporučil něco jiného – regionální a místní sbírky pověstí; jejich originály se již dnes moc nečtou, na rozdíl od sterilních převyprávění a zpracování ve formě turistických průvodců. Přitom hlavně v první polovině 20. století vznikla celá řada krásných sbírek místních pověstí takřka ve všech krajích naší země, jejichž jazyk se nedá s dnešními knihami vůbec srovnávat... Perlička na závěr: nedávno mi dva mí studenti odmítli číst Jiráskovy Staré pověsti české a Sedláčkovy Historické pověsti lidu českého s odůvodněním, že jim nerozumějí, neboť jsou prý psány „staročeštinou“. Kdyby v mládí více četli takovéto sbírky, možná by se jim to nestalo...

- Nestalo se náhodou někomu z vás nebo aspoň kadeřnici, zubaři, bratranci, neteři nebo jejich kamarádům, přátelům atd. něco podezřelého? Pokud ano, napište Petru Janečkovi, bude mít určitě radost, a doufám, že se s ním zase brzy setkám, a děkuji za rozhovor!

Já moc děkuji za velice milý rozhovor; čtenáři mi mohou napsat do ústavu etnologie, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova v Praze, náměstí Jana Palacha 2, Praha 1, nebo na e-mail petr.janecek@ff.cuni.cz. Budu moc rád za každý dopis!

Václav

Jan Sobotka

K věci

Aforismy jsou citáty z knih, na jejichž napsání autor neměl čas nebo neměl.

Na rozdíl od čtenáře knih žádá čtenář novin krev stále čerstvou.

Je nutné, aby vycházely špatné knihy. Co by jinak četli špatní čtenáři?

Dílo bez myšlenky myšlenkově nezastarává. Je proto stále aktuální.

Knihy hlupáků nekupuji. Přece nebudu podporovat konkurenci.

Jaký význam mají aforismy v literatuře? Asi jako chipsy v naší stravě.

Knihy nás okrádá o čas, po který bychom mohli sledovat televizi.

Ne všichni, kteří myslí, píší knihy. A ne všichni, kdo píší knihy, myslí.

Nikdo mě neupozornil, že je to špatná kniha, tak jsem ji jedním dechem přečetl.

Ne každému autorovi se podaří, aby jeho knihy brali v antikvariátech.

Múza mě mnohokrát letmo políbila, a proto píšu aforismy. Až s ní prožiju pořádnou líbačku, nepochybně napíšu román.

Odpusťte básníkovi, jehož Múzou nebyla Laura ani Beatrice, ale Mařka odvedle.

Aforismus je úvaha v instantní podobě.

Stanislav Rudolf

Chybami se i kantor učí!

Budete se mnou jistě souhlasit, že na své učitele a učitelky nezapomínáme po celý život. Ale zrovna nedávno mě napadlo, že i my, učitelé (a já jsem se o nás ve svých fejetonech mnohokrát zmínil, že k nim do jisté míry stále patřím!), velice často vzpomínáme i na své žáky a studenty.

Je pravda, že učitelské povolání nikdy nepatřilo mezi ta nejvyhledávanější. Už když jsem po skončení studia na VŠ nastoupil na své první kantorské místo, objevil jsem náhodou ve sborovně pod starými nástěnnými hodinami nápis: KOHO BŮH BYL NEPŘÍTELEM, UDĚLAL HO UČITELEM! Napsal to tam některý z mých předchůdců.

Neměl ale tak docela pravdu. Kantořina přináší s sebou i krásné a mnohdy i nezapomenutelné zážitky.

Na softwaru mé paměti třeba zůstala natrvalo příhoda z osmiletky v Lázních Bělohradě. Učil jsem tam pochopitelně češtinu a jednou o přestávce, obklopen hloučkem žáků 6. třídy, opravoval jejich diktáty. Pochopitelně že se při tom mezi sebou i se mnou bavili o všem možném. Jeden kluk třeba řekl: „Pane učiteli, můj táta má takovou sílu, že klidně zvedne prázdný valník!“

Jeho spolužák vedle sykl: „Ccc... to je toho! To můj táta ho klidně zvedne a ještě sám odveze do stodoly!“ Všichni v obdivu ztichli. Obrátil jsem se na žáka, který stál mlčky po mé levé straně. „A co ten tvůj, Járo?“

„Můj, prosím, krade!“ odpověděl Jára hrdě. A dodal, že jeho tatínek pracuje ve skladu potravin, takže přiváží občas domů nějaké dobrůtky. Celá třída mu takového tátu záviděla.

Několik let jsem přednášel o literatuře i na vysoké škole. Do práce jsem jezdil denně autobusem. Ráno v 5.00 z Bělohradu, v 6.15 v Jičíně, 7.30 jsem vystupoval v Praze. Odpoledne v 15.30 zpět. Na podzim a v zimních měsících to nebyla zrovna ta nejpříjemnější cesta. Ale co člověk neudělá pro českou literaturu, že?!

Jednou jsem měl hned od osmi ráno přednášku o obrozenecké literatuře. Právě když jsem procházel mezi lavicemi a líčil svým dychtivým studentům a krásným studentkám životní příběhy našich velikánů, ozval se v posluchárně tlumený smích. Z pohledů těch mladých mi bylo okamžitě jasné, že se smějí mně!

Sjel jsem pohledem na horní část svých kalhot. Že bych si nezapnul poklopec?! To byla první věc, která mě napadla. Samozřejmě, že na horní části kalhot bylo vše v pořádku. Přece každý učitel, ještě než sáhne po klice od dveří třídy, provede pokaždé tuto nezbytnou kontrolu. Ale když jsem se podíval níž, spatřil jsem na své levé noze černou polobotku, na pravé hnědou! Ráno ve 4,55 jsem do nich na chodbě doma, ještě potmě, vjel – a cítil se dobře. Až do této

chvíle.

Co v takové trapné chvíli udělá správný kantor, je-li svými žáky či studenty při nějaké chybě přistižen? Odpověď: správný kantor se udiveně zatváří a pohoršeně prohlásí: „No konečně jste si toho všimli! Ale to to trvalo!!!“

Učínil jsem tak a přednášku o obrozencích vzápětí ukončil, abych si mohl odskočit koupit nové botičky!

Správný učitel se ovšem z drobných i větších chyb poučí. Neboť to většinou bývá pro celý příští život. Dovolíte ještě jeden příklad?!

Když jsem po čase zase učil na základce, dojížděl jsem už do práce autem. Nikde nablízku vyhrazené parkoviště nebylo, takže jsem, stejně jako ostatní kolegové, parkoval podél chodníku před budovou školy. Stávalo se však, že ani tady jsem nenašel pár volných metrů pro svou škodovku, takže jediné, co mi zbývalo, byl prostor před hlavním vchodem. Je fakt, že jsem trochu překážel přichozím a mnohem víc těm, kterým škola končila a oni se houfem hrnuli ven. Pochopitelně, že se mému autíčku museli vyhnout.

Jednou ale mi některý z mých žáků devátáků zanechal pod stíračem složený papírek. Když jsem ho vytáhl, četl jsem: JESTLI SOULOŽÍŠ JAKO PARKUJES, TAK SE NA OBOJÍ VYS..!

Ne, ta dvě písmena u posledního slova nescházela. Papírek jsem pečlivě uložil, sedl do auta a celou cestu domů přemýšlel o moudrosti této žákovské výzvy. Až časem jsem došel k závěru, že bude asi dobře zlepšit se v obou disciplínách.

I učitel se občas učí. Jak na tom jsou učitelky, to bohužel nevím. Ale co kdyby se nám jednou také tady přiznaly?!

Jindra Lírová

Zima za dveřmi

Jablíčky smrček ozdobíme,
to ráda mají zvířátka,
pak potichu otevřeme zimě.

Slyšíš, jak klepe na vrátka?

Stála za hřích. Tak ji okradl.

Pohřební ústav je cestovní kancelář specializovaná na výlety do neznáma, s níž ušetříte za zpáteční cestu.

Hněváte-li se na reprezentanta, který skončil na mistrovství světa na 9. místě, zvažte, zda byste dosáhli tohoto umístění na přeboru vaší ulice.

Rozumný pacient přichází do ordinace nemocen přiměřeně lékařovým schopnostem.

Ochránce přírody je zběh, který ve věčném zápase člověka s přírodou přeběhl na stranu protivníka.

Archimedes měl štěstí, že jeho zákon nemusel projít žádným parlamentem.

Ze dřeva lze vyrobit ledacos. Jen ne stromy.

Vždycky střílíme do vzduchu. Jenže někdy za ním někdo stojí.

V teorii „víno, ženy, zpěv“, v praxi „pivo, stará, televize“.

Umění Viléma Tella opravdu oceníme až tehdy, uvědomíme-li si úroveň ovocnářství, a tedy i velikost jablek ve středověku.

Fyzik je člověk, jemuž při pohledu na dívku vstupující do bazénu vytane na mysli Archimédův zákon.

Nesrovnávejme alkohol s jinými drogami, neboť v Písmu se hovoří o vinici Páně, nikoli o jeho konopném či makovém políčku.

Boží oko vidí vše. Bohužel není napojeno na pult centrální ochrany.

Je příznačné, že na státních znacích jsou tvorové, kteří útočí na jiné tvory, trhají je a požírají.

Má-li se lékař vcítit do pocitů pacienta, je veterinář nesporně v nevýhodě.

Čím více akcí je na plátně, tím méně je jich zapotřebí v hlavě.

Zásadu zdravé výživy *Jíst méně a častěji* dodržuji z poloviny – té druhé.

Kdysi na tom bývali básníci a atleti stejně, kdežto dnes má atlet trenéra, fyzioterapeuta, psychologa, agenta, sponzora...

Spravedlnost: Nejsem lehká holka. Nejsem pro každého.

Je to slušný člověk. Když Pán Bůh rozdával rozum, nepředbíhal.

Václav Franc

Čím bude?

Občas se stává, že se ptám dětských pacientů, čím chtějí být. Jeden chlapeček mně řekl, že bude popelářem. Zrovna si urazil část předního zubu. Tak jsem se uklidnil a povídám: „Tak to je štěstí, protože kdybys chtěl být zpěvákem nebo hercem, tak by ten nastavovaný zub byl vidět! Ale takhle to zase tak vadit nebude!“

Fakt je, že většina dětí říká taková ta naivně dětská povolání, děvčata upřednostňují zpěvačky nebo princezny, kluci zase sportovce. Ale o zubařské povolání zájem není, ještě tak o veterináře, to se mi jedna holčička přiznala, že by chtěla léčit pejsky a kočičky.

A jednou, když jsme diskutovali o volbě povolání s jedním asi desetiletým klukem, než zabrala injekce, jsem se dozvěděl následující.

„Zubařem bych teda nechtěl být!“

„A proč?“ zeptal jsem se.

„No protože musí chodit strašně dlouho do školy a nakonec ještě musí dělat rukama!“

„Lili! Počkejte! Lili!“

Vyděšeně přidala do kroku. – Už zase ji poznali. Už zase ji pronásledovali. Zvěřili ji mezi rozsvícenými výklady a kvapícími chodci. Hnali se za ní po ulici, ukazovali, volali, ječeli. Někáká neznámá ženská hulákající na celé kolo: „Lili! Počkejte!“

Fofrem zmizet! Zabočit na pěší korzo a ztratit se v proudícím davu.

Lili se nemotorně rozběhla. Hlavu skloněnou, tvář zakrytou ryšavými loknami. Začne nosit paruku! Havraní paruku, aby jí konečně dali pokoj.

Kolísala se na obřích podpatcích, chorobně supíc a zalitá potem. V panice vrážela do lidí: štulce, vrčení, nadávky... Pardon, pardon... Vypařit se! Rozplynout se v hluku a chvatu, rozpustit se v třípytivé tmě –

„Lili!“ dostihla ji ta ženská a popadla zezadu za loket.

Fuj, byli čím dál agresivnější! Lapali ji jako mič. Házeli si s ní, odpalovali ji a chytali. Byli čím dál nebezpečnější, surovější, odpornější. Sahali na ni, vypyťovali se, pošklebovali, poučovali, uráželi, ponižovali... Ohrnovali nad ní frňáky a ťukali si na čelo. Občas ji někdo politoval, vždycky s káravým, pohoršeným čumákem. Občas jí někdo projevil sympatie, vždycky nějaký trotl, syčák, děvkař, bankrotář, nějaký vyšinutý šasek lačníci po zviditelnění. – Smečky loveců, jež jsou Lili stále v patách. Pozorují ji, vartují před jejím domem, lezou jí do zahrady, stopují ji po špitálech, obchodech, barech, plážích; fotí si ji a natáčejí, slídí, špiclují, čmuchají. Štvou ji jako zvěř! Každý den ji ostouzejí v bulvárních plátcích, každý den ji propírají na internetu, každý den ji ukazují na snímcích a videích s ryčnými titulky: Lili opět přibrala! Lili opět přebrala! Lili opět na dně! Lili opět zázrakem ve formě! Lili opět opustil mileneec! Lili opět s novým milencem! Lili opět opustila milence! Lili opět zkolabovala! Lili se opět vdává! Lili se opět rozvádí! Lili se opět pokusila o sebevraždu! Lili opět odřekla vystoupení! Lili opět zklamala své fanoušky! Lili opět v lihu! Lili opět nezvládla comeback! Lili opět v dluzích! U Lili opět zasahovala policie! U Lili opět exekutor! Lili opět utekla do léčebny! Interview s dezorientovanou Lili! Poznali byste Lili bez make-upu?! Tahle oteklá matrona je Lili! Blekotající tlustá Lili! Bývalá Princezna Lili! Totálně odrovnaná Lili!

Absolutní jednička na žebříčku odstřelovaných celebrit. Princezna Lili pranýřovaná v ranní a noční show Stardust: „Zadupejme hvězdy do prachu!“ Princezna Lili popravovaná při evergreenu Stardust: „Fanfára pro dnešní Dustar!“ Princezna Lili cejchovaná na webu Stardust stovkami srdečných komentářů: „Ať de do prdele, kráva vožralá! A jaká to byla sexy holka a jak uměla zpívat! Teďka už je na sračku! Stará dustarka!“

Dustarka! Dustarka! Dustarka!

„Lili!“ zatarasila jí ta ženská cestu, „na okamžik. Jmenuju se Morticia.“

Ne, ani tuhle dotěru Lili neznala. – Vyzábblé strašidlo v černé sametové kutně. Gothic style. Zježené havraní pačesy, zauhlené oči, borůvkové pysky, sinálá maska – čarodějnice!, napadlo šokovanou Lili. Vypadá jako čarodějnice.

„Mohla bych vám pomoci,“ naléhala čarodějnice, „jste pod vlivem temných sil.“

„Neobtěžujte mě!“

„Říkám, že bych vám mohla pomoci. Neblázněte a dejte si poradit. Jde o magický útok. Očarování. A určitě vás terorizuje i nějaká přivtělená duše. Ukažte mi dlaň.“

„Nechte mě,“ šeptala Lili, „proboha, pust'te mě, jděte pryč!“ Pojednou však neschopná odporu. Slabá, ochablá, ochromená. Nechala se odvléct k zářící výloze a poslušně nastavila packu do světla. Levou. Pravou. – Vždyť je tu houby vidět, zakymácela se Lili. Začínala se trást. Nevolnost, mdloby, houpáčka. Sakra, potřebovala by se napít! Jednoho panáka!

Morticia zamračeně čučela a hučela si pod nos: „Čára života, čára hlavy, srdce, osudu, zdraví... Ostrovy, Dvojitá hvězda, hlavová rýha protažená až ke konci Měsíčního vrchu... Jak jsem předpokládala...“

Stále držíc Lili v kleštích, syčela jí hypnoticky do očí: „Spikli se proti vám záluční, mocní nepřátelé, zejména dva muži, jeden s plnovousem, druhý zahalený mlhou; a ještě jistá žena, pozor, žena, která se nezastaví před ničím, čelíte brutálnímu magickému ataku, máte nejvyšší čas zahájit obranu! Vypadá to s vámi zle!“

A vzápětí Morticia vyškubla Lili ze spánku několik vlasů.

„Ozvěte se mi co nejdřív!“ vtiskla vytřeštěné klientce svou vizitku, „co nejdřív!“

A než se Lili vzpamatovala, odplachtila čarodějnice pryč. Černé cípy se kmitly mezi neony a střemhlav zahnuly za první roh.

Jakési mučivé zvuky.

Jakási trýznivá hudba pronikla k Lili, zrovna když se pokoušela dojít k cíli. Vzrušeně spěchala na scénu, krásná, svěží a soustředěná, orchestr právě spustil a ona se v přesném momentu vynoří v jasu reflektorů, rusovlasá Princezna ve zlaté toaletě, vítaná nadšeným potleskem publika... Jakési hrůzná hudba ji obtáčela jako had škrtič, svírala ji a tlačila k zemi, Lili se dusila, sténala, zmítala sebou, ale ta zrudná síla ji už pohltila a vlekla temnotou, čím dál rychleji a rychleji, nelítostně mrštila Lili do prázdna, vrhla ji do propasti závrtným volným pádem, až Lili vyvřískla z mrákota a konečně otevřela slzíci bulvy –

Ležela svalená na podlaze vedle své postele. Ležela na parketách, celé tělo brnící a polámané, mozek z olova. Překocená stolní lampa svítila a ložnici se rozléhala muzika: zase Hvězdný prach, prokletý Hvězdný prach! Nával jedu se dral ze žaludku popáleným hrdlem. Poblíže se! Snažila se vstát, zvednout se na čtyřech jako zvíře a doplazit se do koupelny. Ruce ulepené a špinavé. Ne, pracky zamatlané zaschlou krví. Všude stěpy z rozbitých sklenic – ze dvou rozbitých sklenic, uvědomila si Lili a zachvěla se hnusem. – Nikdy nebyla v domě sama. Ta druhá tu byla také. Byla tu s ní. Pořád a pořád byla s ní! Už čtyři roky! Dustarka.

Dustarka! Ta nestvůrná, ďábelská pijavice, co se před lety přísála na šťastnou a úspěšnou Princeznu Lili. – Dustarka! Bludný ztracenec. Přivtělená duše! Teď tomu konečně Lili rozuměla! Byla to přivtělená duše!

„Ty svině!“ zasípala klečící Lili a strhla z postele příkrývku. Dustarka na ni shora shlédla škvírkami opuchlých víček. Sklonila nad Lili svůj odulý, potlučený obličej, zalovila pod poduškou a vytáhla poloprázdnou láhev laciné vodky. Nahmátla na nočním stolku ampuli a vysypala si pár pilulí do pořežané dlaně.

„Vy-vyser se na to,“ zachroptěla Dustarka, „vy-vyser se na to, seš dávno trop!“

Lili zvracela. Za oknem koupelny růžově svítalo a na zahradě hystericky vrískali ptáci. Ošplíchla si tvář a ledabyly si vyčistila chrup. Dopotácela se do přízemí a zamžourala na zapnutou televizi. Z bedny se linul cukrkrandlový Hvězdný prach – právě začínala ranní show Stardust:

„Prý mícháte antidepressiva s alkoholem?“ vyzvíдалa s laškovným zubením moderátorka Dominella, před časem proslulá coby pornohvězda (silikonové prsní protézy velikosti šest).

„Tr-trpím ještě stále bo-bolestmi po úrazu,“ blekotala Dustarka v živém vysílání, „mu-musím brát pr-prášky.“

„A co destiláty?“ chichotala se Dominella.

„Ne-nejmín p-půl roku jsem se a-aní ne-nedotkla...“

„Ty svině!“ zavyla Lili v obýváku, zatímco na monitoru se Dustarka s Dominellou dál pitomě řehtaly a řehtaly a řehtaly. – „A ještě fanfára pro dnešní Dustáár!“

Dustarka? – Proč se na Lili přilepila? Proč se krvežízniví dravci vrhli na rozkošnou Princeznu Lili? Co se to s ní stalo?

Vždyť jí přece vždycky bylo všude plno. Od startu kariéry v showbyznysu. Magazíny, rádia, televize, ankety, koncertní šňůry, festivaly, večírky. Platinové desky a hlavní role v muzikálech. Dvacet let obdivovaná, oslavovaná, oceňovaná. Všechno jí odpouštěli, každý přešlap zvyšoval její popularitu,

každý milostný skandál zvedal její kurs. Kdy se to zlomilo? A proč?

Tenkrát po premiéře Zániku domu Usherů. Po oslavě ve tři ráno. Alex řídil. Při havárii na náledí utržil akorát pár odřenin, ale těhotná Princezna Lili si to odskákala. Žádné dítě, už nikdy. Dvě operace, tři měsíce v nemocnici, půl roku rekonvalescence, zrušené smlouvy, pustina, vakuum. Alex se vrátil ke své manželce a třem dcerám a Lili zůstala sama. Chvilí sama, než se jí ujal Viktor. Nový ochránce, nový impresáριο. A nová role v novém muzikálu: Rebecca. Zrovna se chystala studovat novou, fantastickou roli –

Nemohla spávat, několik drinků, nějaké prášky proti bolesti. Ach, bolest a úzkost noc co noc! Spala, a přesto nespala. Omámená se topila v posteli a nedokázala se ani pohnout. A tehdy ji začala slýchat, jak chodí po domě. Ano, nejprve ji jenom slyšela. Její samomluvu, nárek, proklínání, křik, pláč.

Až ji jednou vyburcoval z oblbnutí jakýsi rámus z přízemí. Strachy bez sebe. Potmě našmátrala mobil a zalarmovala policii. Bezbranná a opuštěná. Viktor odcestoval na týden mimo město a nějaký vetřelec teď řádil v její vilce. Tiše se zamkla v ložnici a čekala. Čekala... Pak ji nejspíš prášky zase skolily do bezvědomí. Když se kolem poledne znovu probudila, pouze matně si vzpomínala, že se něco přihodilo. V příšerném stavu. Úplně grogy. Loknout si vody a padnout zpátky do peřin. Večer přiharcoval Viktor a našel ji, jak ještě furt chrní jako zabitá. Vztekla s ní zacloumal a švihl po ní zmačkaným bulvárem. Na přední stránce obří titulky: Zásah policie u Princezny Lili! Drsná rvačka s milencem!

A snímek jakéhosi odpudivého chlapa, kterého nikdy v životě neviděla. A vedle záběr nějaké rozkynuté, rozcuchané, evidentně nepříčetné zrzky. Detail na rozbředlý obličej s krvavým šrámem pod nateklým okem.

Zůstala jako opařená. Načež jí to docvaklo: „To přece nejsem já, to je novinářská kachna! Ty hovada už nevědej, jak nalákat čtenáře! Snad bys tomu nevěřil?!“ řvala na Viktora, „koukni se pořádně, na těch fotkách nejsem já! Copak mám zmlácenej ksicht?“

Viktor si spakoval věci a odstěhoval se.

Od té doby Dustarka tropila, co se jí zlíbilo. Vydávala se všude za Lili, a nikdo ten podvod nepostřehl. Naprosto nikdo! Ani lékaři nepoznali záměnu. Když Lili prchla před Dustarkou do léčebny, Dustarka tam už prohnane čekala. To Dustarka si vodila domů cvoky a otrapy, jichž se pak Lili musela složitě zbavovat. To Dustarka magořila a běsnila. Pokaždé měla před Lili náskok. Než se střízlivá Lili stihla připravit na vystoupení, podroušená, zdrogovaná Dustarka už vrávorala na scéně, kvičela do mikrofonu, kácela se a vzlykala. Ostudná, ubohá, neskonale trapná. Pouze dvakrát se Lili podařilo Dustarku přelstít a úspěšně zahostovat na koncertě („Lili opět zázrakem ve formě!“), leč nakonec ten nerovný zápas vzdala. – Jak by mohla bez odborné pomoci vzdorovat spiknutí temných sil? Jak by mohla?!

Prostřednictvím služby Western Union zaplatila Lili čarodějnici Morticii (občanským jménem Marie Adamová) sumu 237 tisíc korun. Předem a cash. Potřebný obnos získala bleskovým prodejem své Toyoty Land Cruiser, kterou daroval Dustarce před třemi měsíci její poslední milenec. Částka uhradila dva velké rituály (jeden úterní – na zbavení nepřátel; a jeden sobotní – ochranný); dále dva vzácné fluidické kondenzátory; třináct kusů harmonizačních svíček se super účinností; a hlavně osm kusů ochranných orgonů, obsahujících planetární a alchymistické kovy, všechny pochopitelně s nejvyšším, a tudíž i nejdražším stupněm efektu, konkrétně: dva orgony osobní ochrany – válečky k zavěšení na krk a na mobil; tři orgony ve tvaru čočky na ochranu místností; tři orgony ve tvaru homole – jeden z nich na ochranu rozlehlého přízemí vilky a dva na ochranu zahrady (oba Morticia vlastnoručně zakopala pod okrasný javor a zakrslou sakuru). Kromě náročné dřiny s astrálem zahrnovaly Morticiiny služby rovněž výklad z karet, numerologické poradenství a bohaté použití kuřidel. Coby bonus obdržela Lili ještě předplacený obřad doprovodu duše na poslední cestě (on-line servis), zajišťující hladký odchod duše zesnulého rovnou do světla, bez zbytečného zdržování a bloudění.

Ochranná kouzla a magické obřady byly tedy vykonány, ochranné magické pomůcky instalovány. Lili byla navždy zbavena přivtělené Dustarky a magický útok na její osobu byl neutralizován příslušným profesionálním postupem. Nenávistní nepřátelé ztratili nad Lili svou moc a očarování bylo zrušeno. Zároveň si Lili koupila i dlouhodobou ochranu proti případnému novému magickému ataku a postižení. – Zachráněná! Obrněná! Hájená!

Když se vyčerpaná Morticia naposledy rozloučila a odfrčela nablýskanou audinou za další zákazníci, pocítila Lili opojnou úlevu. Po čtyřech letech utrpení byla konečně svobodná. Konečně sama a v bezpečí. Sama a v bezpečí!

Jakýsi výstražný zvuk.

Jakési varovné harašení. – Rázem se probudila. Nejspíš si zdřímala na divanu. Hernajs, jak dlouho vlastně spala? V pokoji vládla noční tma a někdo odemykal domovní dveře. – Pomoc!, zatápala poslepu po mobilu, ale na stolku nic nenahmátla. Pomoc!

Vetřelec vstoupil do haly, aniž si rozsvítil. Pohyboval se jistě a bez váhání, jako by se tu dokonale vyznal. A jako by počítal s tím, že tu nikdo není. Blížíci se kroky... Pomoc!

V poslední chvíli sjela z divanu a skulila se za něj. Mrtvá hrůzou. Černá silueta však minula obývací a vydala se vzhůru po schodišti. – Jde do mé ložnice!, pochopila a honem hupsla za zatažené okenní závěsy. Ani se nehnout.

Nedýchat. S nastraženými ušima odhadovala vetřelcův pohyb: ne, do její ložnice nezamířil. Vlezl do šatny! Patrně si tam rozsvítil a hrabe se v jejích hadrech, botách, prádle... Hajzl zlodějskej! Bude pěkně zklamanej, moc nobl značek nenajde! Garderoba dávno vypleněná.

Vyděšeně čekala. Dlouhé minuty, minuty, minuty... Pak poslepu zašátrala po klice kdesi za zády. Kurník! Past! Ta zatracená klika! Zatracená klika, co se minulý týden trvale zasekla ve ventilační poloze! Tudy se ven nedostane. Musí přes kuchyni.

Užuž se chystala přeletět obývací, když vtom lupič znovu seběhl dolů. Ztuhla. Dupot v hale. Rázoval pryč. Pryč! Sláva, skutečně vypadl! Uslyšela zaklapnutí dveří a zacvakání zámku. Vyvázla! A vzápětí sebou znovu cukla. Bacha, past! – Jestli se teď prchající lapka ohlédne zpátky k baráku, spatří ji vystavenou za francouzským oknem! Ční tu uvězněná za portiérou a otočená zády ke sklu. Ve zmatku se obrátila čelem k výhledu. Obrátila se a strnula –

Ježiši!

U plotu její předzahrádky planuly svíce. Záplava svící. A stál tam dav. Nikoli dva tři paparazzi jako obvykle, nýbrž celý zástup. Lupič před zraky diváků zatím drze opouštěl vilku. Se svěšenou hlavou spěchal po chodníčku, v ruce tašku či vak. Jakmile dorazil k brance, uvítaly ho z ulice zuřivé blesky fotoaparátů. Teprve nyní ho poznala: byl to její poslední milenec. Ten obstarožní hochštapler, který jí věnoval toyotu a kterého před dvěma týdny přivolaná policejní hlídka násilím vypakovala z domu.

Vyjeveně civěla na ten nepochopitelný noční tyátr. Palici tupou, dutou, vymetenou... Dost dlouho trčela za oknem jako tumpachová, než se vzpamatovala a vklouzla za oponu dovnitř obývacího. Naštěstí ji nikdo z čumilů nezpozoroval. Ne, nikdo si jí kupodivu ani nevšiml.

Opatrně se vyplížila potmě do horního patra. Neodvážila se rozsvítit. Kdo ví, co by pak začala vyvádět ta číhající tlupa dole za plotem. Kdo ví, co by se pak ještě dělo!

Nechala zhasnuto, leč přesto dobře viděla zoufalý binec ve své ložnici. Zmuchlané pokrývky, pohozené polštáře, povalené láhve, rozsypané léky... A na podlaze vedle postele jakási čmáranice bílou křídou. – Ochranný magický kruh?

Ach ne! Panebože! Už se jí rozbřesklo! Už ví! Jak na to mohla zapomenout?! Vždyť byla u toho! Vždyť se přece koukala!

Se zaujetím se dívala, jak policejní vyšetřovatel obkresloval křídou na parketách mrtvé tělo Princezny Lili. Ano, ano, ano! Přímo tady! Vždyť se přece kochala tím oblažujícím pohledem, lehoučce se vznášejíc u stropu a spokojeně si broukajíc Hvězdný prach. Spokojeně si broukajíc Hvězdný prach.

(2012)

Přibližně za rok po svatbě čekala naše dcera Alena děťátko. Protože bydlela, a dodnes bydlí v patře nad námi, prožívali jsme to krásné období naděje a příprav společně. Oba naše byty byly přeplněny dupačkami, mikinami, postýlkou a balíky s plenkami, láhvemi, dudáčky a spoustou dalších věcí, které bude děťátko hned po narození potřebovat.

Když už se blížil den D, musel jsem odjet, tehdy jako novinář, na filmový festival do uzbeckého Taškentu. No: musel! Pochopitelně že jsem tam letěl rád. Poprvé jsem měl možnost navštívit Asii. A ještě zadarmo!!! Sbalil jsem potřebné věci do kufru, pusu všem!, Aleno, ty se ničeho neboj!, drž se!, papa, porci pusinek své ženě Jarce, pak rychle na letiště a směr na východ.

Na taškentském letišti jsem ukázněně čekal, až mi přijede můj kufr. Dočkal jsem se. Sáhnu po něm a můj nos zaregistroval silnou dávku známé vůně. Jasně že Pitralon!, zděsil jsem se. Jednu už načatou lahvičku této vody po holení jsem si doma do kufru přibalil s holicím strojkem. Cestou mi asi vytekla mezi ostatní věci. V pokoji jsem okamžitě kufr otevřel. O vůni, která vzápětí zahltila celý pokoj, není třeba psát. Teprve později jsem se dozvěděl, že v zavazadlovém prostoru letadla, s kterým jsme do Taškentu letěli, došlo asi k nečekanému podtlaku vzduchu, který vysál z dózy mou oblíbenou vodu po holení.

Dny, které jsem na festivalu trávil, mi nepřinášely příliš radosti. V kině ode mne návštěvníci odsedávali, spal jsem ohleduplně na balkóně, protože jsem nechtěl, aby mě můj český kolega celou noc proklínal, nechodil jsem s ostatními společně ani po mešitách a jiných památkách.

Pátý den byla ale tiskovka k nějakému dalšímu filmu. Po deseti minutách se ve dveřích objevila baculatá Uzbecka a volala pípavým hlasem mé jméno. Okamžitě jsem se přesunul k ní. „U vas tělefon!“ řekla rusky a zavedla mne k recepci, kde vedle přístroje leželo sluchátko. (Tehdy ještě nebyly mobily!) Vzal jsem je a ze zvyku řekl do mikrofonu své jméno.

„To jsem já, Jarka, no konečně!“

„Stalo se něco?“ zeptal jsem se.

„To víš, že jo! Aleně se narodila dneska v noci holčička. Jmenuje se Zuzanka, máš radost, vid’?! Tak přijed’ brzy, dědečku!“ loučila se se mnou nadšeně moje žena.

Cestou zpátky do sálu jsem přemýšlel o tom, jak mě oslovovala. Prý: dědečku! Měla ještě říct: dědečku – stařečku!, hudroval jsem si pro sebe. Posadil jsem se na své místo. Muž po mé pravici se ke mně naklonil a rusky se zeptal: „Stalo se něco?“ Byl to jeden bulharský novinář. Namáhavě jsem mu odpověděl, že jsem ode dneška dědečkem. Zčista jasna mi dal přátelskou herdu

a zvolal: „Nic si z toho nedělej, Stanislave! Víš, my, Bulhaři, máme jedno moudré přísloví: Není strašné být dědečkem. Strašné je spát s babičkou!“

To přísloví se mi docela líbilo. Ale než festival skončil, nějak jsem si to v hlavě rozebral a ještě před odletem domů jsem si řekl, že tohle přísloví platí určitě jenom v Bulharsku. Kdežto naše české babičky...!

Jiří Němec

Dobračka

Dana:

Tak to tedy jsem. Dobračka. A za dobrotu na žebrotu platí. Tedy u mě. Naopak rozhodně pro mě neplatí, že komu se nelení, tomu se zelení. Mně se nelení nikdy, ovšem o zelenění bych mohla mluvit leda tak, že se můžu jít pást. Dostala jsem padáka. Ne kopačky. Výpověď v zaměstnání. Prý už bych mohla vědět, jak se mám chovat. Zákazník, předpisy, hygiena, poctivý přístup. To vše na prvním místě. Tak jsem to zkusila. A teď letím. Ale pěkně popořádku:

„Slečno Dano, kam nesete ty odřezky?“ šéf se objevil ve dveřích docela nečekaně.

„Ven na rampu, pane vedoucí,“ říkám bez jakéhokoliv podezření, že bych mohla dělat něco špatného.

„To vy krmíte ty toulavé kočky?“ Do šéfova hlasu se vloudil nepříjemný tón. No ne, že by někdy byl příjemný, ale v tu chvíli byl nepříjemnější než jindy.

„Jenom Lorda. On má zchroulou packu a sám si nic neuloví. Tomu sem tam něco dám. Je to chudák.“

„Mě nějaká chromá kočka vůbec nezajímá. Tady nemají co dělat! Já myslím, že jsme to na poradě řekli dost jasně. Žádné kočky, žádné krmení. Vletí sem hygiena a budou lítat pokuty. A to si pište, že já, já je platit nebudu!“ Vrbata, tak se šéf jmenuje, kouřil už bůhví kolikátou cigaretu, vajgly odhazoval na beton rampy, jakoby tohle nevadilo. Kočka mu vadí, ale že se to ve skladě hemží hlodavci, to mu, jak se zdá, nevadí.

„A to víte, že Lorda našel Vít'a tady v popelnici? Měl svázané packy drátem. Živého ho někdo hodil do smetí. Málem umřel. To by přece nikdo neudělal, aby takovému zbědovanému zvířeti potom, co vytrpělo, nedal kus žvance.“

„Podívejte, Dano, ještě jednou vás přistihnu nebo se dozvím, že jste s tím nepřestala, a máte na krku vytýkáci dopis. Druhý už potom nečekejte. Poletíte. To si musíte rozmyslet, co je pro vás přednější, jestli krmit kočky, nebo mít práci.“ Debil. Už jsem řikala, že by měli zavolat odchytovou službu, aby kočky odvezli někam do útulku. A taky aby koupili nějaký deratizační prostředek na myši. Nic. To jsou asi zbytečný náklady. I Vít'u, který maká v zelenině, jsem

prosila, aby mě podpořil, ale zbytečně.

Měla jsem odpolední. Té flákoty, která už byla všechno, jenom ne čerstvá, jsem si všimla hned. Maso už bylo cítit. Hned jsem asi dvoukilový kus kýty, kterou už dlouho nikdo nekoupil, zřejmě pro její závratnou cenu, z plochy pro oči zákazníků odstranila a odnesla do skladu na místo, kam odpisové maso máme dávat. Druhý den jsem tentýž kus masa uviděla opět za sklem. Pečlivě omytý octovou vodou, se kus tvářil jako čerstvý. Šla jsem to hned nahlásit šéfové, ale ta mi s klidem řekla, že vystavené maso zůstane, kde je, protože prodat se musí. To si nemůžeme dovolit takové ztráty, říkala, a že to nemá ze své hlavy. Tak jsem alespoň zákazníkům koupí kýty rozmlouvala. Říkám to jenom proto, že budu kvůli tomu bez prémií.

A pak se ztratilo maso. Jiné maso. Měli jsme inventuru a chybí maso za pětadvacet tisíc. To je páłka. Asi čtvrt metráku. Není snadné jen tak tolik masa odnést. Nikdo nechtěl volat policii. Prý je to manko, za které můžeme my, prodavačky, a my manko také zaplatíme. Budou nám chybějící peníze za maso, které zmizelo, nikdo neví kam, strhávat z platu. Tisícovku měsíčně. To je pro každou z nás sedm měsíců. Už tak bereme jedenáct tisíc hrubého. Z čeho budu normálně žít, vůbec netuším. Tak jsem se ozvala. Řekla jsem po pravdě, že sklad s chladicím boxem není zamčený, že dovnitř může vejít kdokoli z celého marketu. A z venku taky zásobovači všech oddělení. Chladáky nemají zámky. Krást maso může v době, kdy my tam nejsme, skoro kdokoli. Nic. Holky ze strachu drží hubu, nezastal se mě nikdo. Jenom ten debil Vrbata zase zvedl velice varovně obočí a podíval se na mě, jako bych za všechny hříchy světa mohla já. Ani bych se nedivila, kdyby flaksy kradl on. Však kolikrát už odcházel pryč nikoliv přes prodejnu a kasy, ale zadem.

Renata, moje kolegyně a šéfka na směně, chlastá. Kdyby přišla sem tam do práce, třeba na odpolední, pod parou, tak by za dvě tři hodinky mohla být relativně v pohodě, ale ona má ve skřínce stabilně flašku. Vodka nebo rum a pije během směny. Pak není schopná ani obsluhovat a já makám za dvě. Šéf to ví. Všichni to vědí. Když jsem se ozvala, že takto to dál nejde, že ani tak nejde o mě jako o ni. Že si jednak může ublížit, jsme tam samý ostrý nůž a bourací řeznické sekery, a taky by mohla způsobit nějaký průser ve vztahu k zákazníkům. Ti nejsou blbí a vidí, že je obsluhuje někdo, kdo je totálně namol. Přesto jsem špatná já. Vrbata říkal, že ten problém půjde řešit na centrálu, že ona je samoživitelka, že má doma dvě děcka, že kdyby ji vyhodili za chlast na pracovišti, tak co si ona počne, že? A co si mám počít já? A ona? Proč když má tak složitou situaci doma, tak si to zhoršuje pitím? Na to nikdo odpovídat nechce. Viníkem jsem já, protože odmítám dělat za ni a ještě si stěžuju. Vůbec nevím, jak by řešili, kdybych třeba onemocněla. Kdo by na naší směně dělal? Já na neschopence, ona většinou opilá stejně jako dnes.

„Vító, ty jsi dneska na place sám?“ ptám se Vítka, který zrovna z paletáku přemísťuje přepravky plné brambor. Vidím, jak se dře. Já mám nečekaně za

pultem volno. V dohledu ani noha. Lidi začnou nakupovat až tak za hodinu.

„Vidíš tu někoho, mimo mě? No tak. Se z toho posezu dneska. Zrovna přivezli zboží. Mám většinu dostat do regálů, a všichni jsou pryč. Jana u doktora a Věra má dovolenou.“

„Tak počkej, netahej to sám, já ti pomůžu,“ říkám a už se řítím zpoza masného pultu směrem k oddělení se zeleninou. Ale nepomohla jsem ani jemu, ani sobě. Hned, jak jsem zprudka zvedla první zelenou přepravku, která má určitě přes dvacet kilo, ruplo mi v zádech. Hotovo, konečná. Zůstala jsem v předklonu a už jsem se nenarovnala. Obstřiky a čtrnáct dní v klidu, takový byl verdikt doktorů. Tím jsem spáchala zločin, že jsem si dovolila marodit. Fakt, pomáhat se moc nevyláčí. Doma, mezi hekáním a belháním se na záchod v předklonu, jsem si vyslechla několik velice pepných telefonátů z práce. Šéfka Renata zuřila. Když tam zůstala sama, přece jen si uvědomila, že toho nemůže tolik vypít, co se mnou za zády. Ani si nemohla dovolit odcházet ze směny dřív, jako to dělá jindy běžně. Taký se se mnou, když jsem se znovu objevila za pultem, několik dní vůbec nebavila. Její odpovědi na mé dotazy byly jednoslovné.

„Co kočky? Ještě chodí na rampu?“ Ticho.

„Teď je volnějc, tak já se tam půjdu podívat. Jo?“ Ticho, ani pokrčení ramen. Nic. Vyšla jsem kolem chladáků ven. Lord i Berta, kterou jsem odhadla na jeho ségru, oba ihned přiběhli a začali se mně lísat kolem nohou, ocásky zvednuté nahoře do skobičky. Berta v pohodě, ale pajdající Lord byl vychrtlý, určitě má hlad, říkala jsem si.

„Lordíku, Lordíku, na, tu máš. Jak ses měl? Bylo ti smutno, že? No jo no, počkej Berto, pro tebe taky něco mám, no to víš, že ano.“ Z kapsy jsem vyndala ukrytých pár odřezků tlačenky a kousků masa, které by stejně skončilo v odpadu.

„Takže to neskončilo?!“ Za zády se ozval protivný Vrbatův hlas. „Já jsem vás varoval! Nemůžete říkat, že jsem vás nevaroval! Tu havěť dám zastřelit!“ otočil se na fleku a odkráčel do útrob obchodu.

Hned ten den jsem začala zařizovat, aby se Lord i Berta dostali někam jinam, kde by se měli dobře. Prý v Seničce, kde stojí kravíny, je spousta myší, a hlavně tam družstevnice kočky pravidelně krmí mlékem a donesenými zbytky od obědů. Tam snad Lordík s Bertou najdou nový domov. To mě aspoň řekla máti a ta taky sehnala přepravku na kočky, já druhou a ještě ten den večer jsem své chráněnce nalákala na mls, abychom je odvezli.

Přijeli jsme zadní cestou. Máti kvůli tomu porušila dopravní značku. Je tam povolen vjezd jen pro zásobování a dopravní obsluhu. Ale co, říkala, vlastně jsme taková dopravní obsluha. Vynořili jsme se ze zatáčky, před námi se objevila nákladová rampa utopená ve večerním šeru, od které právě odjíždělo nějaké menší auto. Červená dodávka. Na rampě jsem zahlédla Vrbatu, který zde v tuto dobu už dávno neměl co dělat. V ruce měl prázdnou lodnu na maso,

tu, kterou používáme při bourání vepřového a hovězího. Spěšně odcházel do skladu. Nezahlédl nás. Tak přece je to on! Nejen debil, ale i zloděj a hajzl! Mohla bych snad hned něco udělat, ale já v tu chvíli chtěla řešit hlavně své miláčky a to se povedlo. Nechala jsem je v Seničce, a doufám, že jsem je vypustila do lepšího. I tak jsem celou záchrannou akci probřečela.

Ráno mě v práci čekal dopis. Jak jinak, vytýkácí. Nemůžu zodpovědně říct, že bych byla v pohodě. Vyskládala jsem maso do vitríny za sklo, opatřila produkty cenovkami. Měli jsme právě v akci vepřovou kotletu a krkovičku za skvělou cenu. „To budou lidi brát jako diví,“ říkala jsem si. Zrovna jsem k pěknému kusu vepřového vložila poslední ceduli s cenou, když se přede mnou objevily dvě zákaznice.

„Co to stojí?“ ukazuje ta se zrzavým drdolem na krkovičku, kterou jsem právě opatřila cenovkou. Ani nepozdraví. U takových zákazníků poznáte hned, že budou potíže.

„To snad vidíte,“ odpovídám, možná ne úplně s úsměvem.

„Co si to dovoluujete?!“ vyjízdí na mě drdol.

„No, promiňte, ale snad umíte číst, nejste přece malé dítě. Krkovička je v akci a stojí šedesát sedm korun kilo. Podívejte, je pěkná.“ Beru libovou hroudu do ruky a ukazuji ji zákaznici ze všech stran. Zrzavý drdol pohodil svou hlavou, nevím, proč najednou o maso ztrácí zájem a nakvašeně odchází i s mlčenlivým doprovodem. Už si jich nevšímám, protože obsluhuji dalšího zákazníka.

Neuplynulo ani moc času, když se objevil Vrbata.

„Slečno Dano.“

„Ano, pane vedoucí,“ po tom vytýkacím dopise se snažím neprovokovat, pokud možno ničím. Usmívám se.

„Tentokrát jste to vážně přehnala. Zastával jsem se vás, ale tak hrubě nevhodné chování, jako jste předvedla před chvílí, to jsem u ředitele už neobhájil.“

„A co se mělo stát? Co jsem udělala?“ Absolutně nevím, o čem mluvím.

„Ne? Vy vážně nevíte? Tím hůř! Před půlhodinou jste obsluhovala slepou zákaznici. Ona se vás ptala, kolik stojí krkovička, a vy jste jí odbyla s tím, že si to má přečíst. To je vrchol cynismu, slečno.“

„Ale to přece není vůbec pravda, to...“

„Ta slepá má na to svědka. A navíc, zákazník má vždycky pravdu.“

„Pane vedoucí, já jsem vážně žádnou slepou paní neobsluhovala, že ano,“ otáčím se na svou šéfovou. Ta však jen krčí rameny a koulí těma svejma skelnýma očima. Vůbec se mě nezastala. Přitom vím, že byla v tu dobu na prodejně, protože jsme spolu končily to chystání zboží. „Ta slepá, jak vypadala?“ ptám se s nadějí vysvětlit zřejmé nedorozumění.

„Menší, tmavé brýle, hůlka. Bílá, samozřejmě.“

„Ale přísahám, že takovou zákaznici jsem neobsluhovala. Byla tu sama?“

„Ne. Ta slepá paní měla doprovod. Někdo z rodiny, taková vyšší zrzavá. Ta to také hned nahlásila, jak jste byla drzá a sprostá na její slepou maminku. Je mi líto, ale po tom extempore s kočkami je to už moc. Máte výpověď.“

Nechápu, proč jsou někteří lidé tak zlí. Tu slepou chápu, ta je ráda, že se o ni dcera stará a nebude nic říkat proti ní. Dcera má bůhví jaký mindrák a vylévá si zlost kolem. Ted' jsem ten kýbl špíny schytala já. Šéf krade a my tu jeho zlodějnou platíme. Prý naše manko, pchá! Ted' už je to jedno. Mám padáka, tak jdu. Ať na něj platí ti, kteří zůstávají. Když si nechají kálet na hlavu, je to jejich problém. Stejně za ty prachy a v těch podmínkách dělá jen blázen, co nechce být furt na pracáku. To se ted' tak utěšuju, ale vážně, nevíte o nějaké normální, slušně placené práci, kde můžu zůstat slušným člověkem? Dejte vědět. Mám maturitu, slušnou praxi a lidi mám ráda. A jsem dobračka.

Vrbata:

Do práce chodím s odporem. Jen se ráno vzbudím a už mám žaludeční třesavku. Už jste měli někdy prst ve svěráku? Tož tak se cítím. Kdybych věděl o nějakém lépe placeném fleku, šel bych hned. Jedině prachy mě tu drží. Ne, nemusíte nikdo závidět. Pětatřicet litrů hrubého. Ale copak si dnes může někdo vybírat? No, možná někdo jo, ale já rozhodně ne. Mám pod palcem maso, lahůdky, zeleninu. Patnáct lidí. Chodím na sedm ráno, končím kolem páté odpoledne, málokdy dřív, někdy později. Lolek, to je ředitel marketu, neustále vyhrožuje. Prý v jakém je presu, co vše musí splnit, aby nahoře byli spokojení, ale oni spokojení nejsou nikdy. Obrat stojí doslova za hovno, lidi nenakupují, zaměstnancům se nechce makat, ale brali by nejraději miliony, dodavatelé šidí, kde to jen jde. Nedostatky na odděleních jej zajímají jen do té míry, že je mám řešit já nebo ostatní vedoucí. Jeho koněm je vedoucí z oddělení potravin. Pití, mouka, cukr, pečivo. No kůň, spíš kobyłka. Má třicet, pěkný kozy a prý bude ona v jeho křesle, až si vezmou jeho do Prahy. Tak šušká se, že v jeho křesle už sedává. Můžou si to dovolit. Jeho křeslo je bez problému unese oba, je fakt bytelné. Mě nemá rád, ale tyká mi.

„Já ti, Vrbato, na prostředky proti hlodavcům kašlu. Myslíš, že kradu? Sežeň si někde pár pastiček a je to. Víš co? Zvedni tržby ve svých odděleních o tři mega měsíčně a já ti ty pastičky koupím. To maso pro mě máš? Dneska večer v sedum, jo. Dobře, tentokrát přijede tchán, červený Berlingo. Kdo o tom ví? Renata, jo. Ale ta je snad v pohodě, ne. No proto. Když tak jí kup zase lahvinku, jó? Kdo dělá potíže? Ta mladá, jo ta, co krmí tu deratizační četu. Hele, to mě nezajímá, to je tvůj problém, rozumíš. Tak už běž, čekám návštěvu z Prahy. A nemysli si, že jsi nenahraditelný.“

Mám hypotéku, dvě svoje a jedno vyženěné děcko, ženu na pracáku. Taky má nervy v hajzlu. Už jsem se ptal jinde. Takových vedoucích a s titulem vpředu i vzadu mají všude mraky. Mě, s maturitou, zachraňuje snad jen praxe. Konkurzy nevyhrávám, to už mám taky za sebou. Mlad'ochů s titulem chrlí

školy mraky a všichni chtějí být hned vedoucími. A co umí? Hovno! Akorát ten cizí jazyk, no dobře, a práce na počítači taky není všechno. No nic, zaženu třesavku pilulí, co mně napsala doktorka, prý nějaké antidepresivum, a musím jít řešit tu Danu. Holt rodina je základ státu a ona je sama. Škoda jí, ale já se přece vyhodit nenechám. Žít tři pubertáky, manželku, barák, banku, milenku, to je život na zdechnutí!

Václav Franc

Uklízečka!?

Na tradičním podzimním semináři v královéhradecké fakultní nemocnici pojmenovaném po bývalém přednostovi stomatologické kliniky Leonu Szamovi Szamův den jsme se o přestávce občerstvovali. Tradiční miniraut probíhal celkem běžně, ale když jsem použitý hrneček neměl kam odložit, všiml jsem si nedaleko postávající snědé dívky. Pomyslel jsem si, že ona Romka má na starost zřejmě špinavé nádobí. Přinesl jsem hrneček k ní a naznačoval, že nevím, kam se špinavým nádobím. Doufal jsem, že se konečně ujme své práce a začne sklízet špinavé nádobí. Usmála se a naznačila, abych tam hrneček položil.

Pomyslel jsem si něco o „líném“ personálu, ale raději jsem pospíchal do posluchárny.

Proběhla ještě jedna přednáška, když se ujal slova přednosta kliniky doc. MUDr. Slezák. „Rád bych vám představil vzácnou návštěvu. Na naší klinice totiž od září pracuje jako stážistka zubní lékařka z Ekvádoru slečna doktorka... (jméno si už nepamatuji)!“

A kdo myslíte, že se zvedl a šel na pódium k panu docentovi? Moje „uklízečka“!

MALÁ REKAPITULACE ČAJE KE KULATÉMU VÝROČÍ

„Časopis autorů Jičínska pro chvíle pohody“ (zkráceně ČAJ) začal vycházet v říjnu 2002 jako reakce na nemožnost publikovat delší texty regionálních autorů. Doposud v měsíčníku KOBRA (= Kulturní občasník regionálních autorů) vycházely pouze kratší texty a spíše poezie. ČAJ začal vycházet s půlroční periodicitou, která se postupně zkracovala.

V prosinci 2007 vyšel výbor z příspěvků v ČAJi „Silný kafe“ a byly v něm uveřejněny příspěvky dvanácti autorek a autorů vybraných za pět let od prvního čísla ČAJe (Zora Šimůnková, Václav Teslík, Monika Eberlová, Pavel Hons, Alžběta Kupčíková, Josef Jindra, Hana Runčíková, Ján Cíger, Soňa Harasimová, Jaroslav Schnerch, Jana Jirásková a Václav Franc).

Od srpna 2008 (číslo 23) vychází jako měsíčník (až do současnosti). Zatímco v prvních číslech tvořily texty místních autorů většinu náplně časopisu, postupně se stále více dostávalo na příspěvky hostů. Od čísla 52 (leden 2011) potom přibyl i rozhovor se zajímavou osobností. Další významná změna nastala v lednu 2012. Do čísla 63 (prosinec 2011) vycházel ČAJ ve formátu A4, od následujícího čísla už v dnešním formátu A5.

Během více než dvanácti let vyšly v ČAJi příspěvky více než dvaceti regionálních autorů, nechyběli zástupci z řad žáků či studentů místních škol, další regionální autoři (třeba úspěšní účastníci literární soutěže Řehečská slepice).

Kromě toho se v ČAJi představilo více než sto autorek a autorů prakticky z celé České republiky, dále řada autorů ze Slovenska a nechyběli ani autoři z Polska a Maďarska. Vedle známých jmen české literatury se v ČAJi objevují nová jména, řada autorů uveřejnila svoje příspěvky dokonce právě v ČAJi poprvé. V rozhovorech se představovali také známí autoři, ale i regionální kulturní pracovníci, vydavatelé, knihovníci a další osobnosti, které mají blízko ke kultuře.

Jestli jsem dobře počítal, tak se v ČAJi jako host představilo 107 autorů (někteří i v rozhovorech) a mimoto dalších 24 osobností v rozhovoru (mimo vlastní tvorbu), a to nepočítám představení členů literárních spolků a klubů. Myslím si, že nebudu nijak přehánět, když napíši, že celkem se v ČAJi publikovalo, bylo představeno nebo jinak prezentováno více než 150 autorek a autorů, což už je pěkná řádka.

V malém přehledu uvádím pro připomenutí všechna jména od prvního čísla v říjnu 2002 až po dnešní jubilejní lednové 2015:

V ČAJi se představili:

Číslo 1 – říjen 2002: H (= Host) – Marie Vávrová (1894–1982), Jiří Němec

(Olomouc)

- 2 – duben 2003: H – Daniel Keller (Kutná Hora)
- 3 – říjen 2003: H – Eva Adamíčková (České Budějovice)
- 4 – duben 2004: Bez hosta
- 5 – říjen 2004: H – Jindra Lírová (Mělník)
- 6 – leden 2005: H – Zdenka Líbalová (Mělník)
- 7 – duben 2005: H – Věra Vaďurová (Praha)
- 8 – květen 2005: Bez hosta (k 60. výročí od konce 2. světové války)
- 9 – září 2005: H – Petr Kersch (Děčín)
- 10 – říjen 2005: H – Radana Šatánková (Frýdek-Místek a Praha)
- 11 – únor 2006: H – Alžběta Kupčíková (Hradec Králové)
- 12 – červen 2006: H – Petra Baurová (Příbram), Lubomír Mikisek (Plzeň), Zora Šimůnková (Praha), Jarmila Týnková (Mělník)
- 13 – září 2006: H – Jaroslav Schnersch (Praha)
- 14 – prosinec 2006: H – Soňa Harasimová (Opava), Jana Jirásková (Chrudim)
- 15 – duben 2007: H – Ján Cíger (Martin, Slovensko)
- 16 – srpen 2007: H – Zuzana Fapšová (Piešťany, Slovensko), Jarmila Moosová (Strážnice a Praha)
- 17 – září 2007: H – Ingrid Hanušová (Praha), Irena Kopecká (Příbor)
- 18 – říjen 2007: H – Romana Holomčíková (Moravské Slovensko), Markéta Irová (Plzeň), Jiří Tobiáš (Liberec)
- 19 – prosinec 2007: H – Petr Moučka (Brno)
- 20 – leden 2008: H – Jiří Figura (Frýdlant nad Ostravicí)
- 21 – květen 2008: H – Peter Belák (Mladá Boleslav), Jarmila Maršálová (Dmovice)
- 22 – červen 2008: H – Ivan Fontana (Praha)
- 23 – srpen 2008: H – Jan Řehounek (Nymburk)
- 24 – září 2008: H – Marek Velebný (Plzeň)
- 25 – říjen 2008: H – Danuše Pecková (Plzeň)
- 26 – listopad 2008: H – Hana Šustková (Radeč u Úpice)
- 27 – prosinec 2008: H – Ivan M. Stuchlík (Martin, Slovensko)
- 28 – leden 2009: H – Věra Kopecká (Broumov)
- 29 – únor 2009: H – Oldřich Damborský (Bořetice)
- 30 – březen 2009: Bez hosta (věnováno erotice)
- 31 – duben 2009: H – Zbyněk Gordon Ludvík (Brandýs nad Labem)
- 32 – květen 2009: H – Barbora Štanclová (Praha)
- 33 – červen 2009: H – Jiří Šandera (Milonice na Blanensku) a jeho děti Kateřina a Jirka Šanderovi
- 34 – červenec 2009: H – Veronika Müllerová (Dobřejevice u Prahy)
- 35 – srpen 2009: H – Tomáš Lörincz (Perštejn)
- 36 – září 2009: H – Blanka Štráchalová (Mělník)
- 37 – říjen 2009: H – Marcela Kubovová (Martin, Slovensko)

- 38 – listopad 2009: Bez hosta (věnováno vzpomínkám na listopad 1989)
 39 – prosinec 2009: H – Alena Bartoňová (Jilemnice).
 40 – leden 2010: H – Kazimierz Burnat (Wrocław, Polsko)
 41 – únor 2010: H – Otto Nedoba (Martin, Slovensko)
 42 – březen 2010: H – Irenka Velichová (Plzeň) a Mathej Thomka (Martin, Slovensko)
 43 – duben 2010: Bez hosta (věnováno pásmu spolku Kamenná holka)
 44 – květen 2010: H – Lucie Hnízdová (Jičín)
 45 – červen 2010: H – Simona Váchalová-Vrobllová (Domažlice) a účastníci
 3. JPJ
 46 – červenec 2010: H – Imrich Fuhl (Mlynky, Maďarsko)
 47 – srpen 2010: H – Hana Cermonová (Děčín)
 48 – září 2010: H – Veronika Borková (Horka nad Moravou u Olomouce)
 49 – říjen 2010: H – Ondřej Hník (Praha)
 50 – listopad 2010: H – Eliška Koppová (Praha) a Aleš Misař (Nymburk)
 51 – prosinec 2010: H – Richard Vysloužil (Přerov)
 52 – leden 2011: H – Hana Eva Meierová (vl. jménem Hana Křivánková z Pardubic), R (= rozhovor) – Zora Šimůnková (Praha)
 53 – únor 2011: H – Ivo Fencel (Plzeň), R – Bohumír Procházka (Jičín)
 54 – březen 2011: H – Ivana Blahutová (Brno), R – Jindra Lírová (Mělník)
 55 – duben 2011: H – Ján Pochanič (Michalovce, Slovensko), R – Josef Jindra (Sobotka)
 56 – květen 2011: H – Daniel Pískovský (Odolena Voda), R – Dana Beranová (Řeheč)
 57 – červen 2011: H – Vítězslava Felcmanová (Praha), R – Václav Teslík (Kozojedy)
 58 – červenec 2011: H – Jiří Wilson Němec (Litovel), R – Jiří Bruthans (Lovčice)
 59 – srpen 2011: H – Taťána Nováková (Ústí nad Labem), R – Ivana Blahutová (Brno)
 60 – září 2011: H – Ivona Březinová (Praha), R – Ilona Pluhařová (Valdice)
 61 – říjen 2011: H – Jaromíra Slezáková (Otrokovice), R – Andrea Sasínová (Praha)
 62 – listopad 2011: H – Karel Jaromír Erben (Miletín), R – Václav Franc (Nová Paka)
 63 – prosinec 2011: H – Zdeněk Rieger (Mělník), R – Draga Zlatníková (Jičín)
 64 – leden 2012: H – Jon Davis (Američan žijící v Praze), R – Petr Veselý (Hořice v Podkrk.)
 65 – únor 2012: H – Jiří Faltus (Lanškroun), R – Věra Kopecká (Křinice u Broumova)
 66 – březen 2012: H – Dana a Pavel Šubrtovi (Mladá Boleslav – Kosmonosy), Zuzana Jirsová a Pavlína Wünschová (Hořice v Podkrk.), R – Alois Marhoul

(Čisovice)

67 – duben 2012: H – Otto Hejnic (Liberec), R – Jana Jirásková (Chrudim)

68 – květen 2012: H – Kamil Princ (Nymburk), R – Martina Bittnerová (Neratovice)

69 – červen 2012: H – Milan Dušek (Žamberk), R – Ján Cíger (Martin, Slovensko)

70 – červenec 2012: H – Zdeněk Jirásek (Slatiňany), R – Jan Řehounek (Nymburk)

71 – srpen 2012: H – Iva Tajovská (Pardubice), R – Oldřich Suchoradský (Mlýnec u Kopidlna) a Milan Hodek (Praha)

72 – září 2012: H – Josef Lukášek (Rychnov nad Kněžnou), R – Stanislav Rudolf (Brandýs nad Labem)

73 – říjen 2012: H – spolek Mělnický Pegas a Alena Krtilová (Mělník), R – Zdenka Líbalová (Mělník)

74 – listopad 2012: H – Taťána Králová (Praha), R – Jiří Šandera (Milonice u Blanska)

75 – prosinec 2012: H – Jan Lipšanský (Praha), R – Nad'a Hamanová (Pecka)

76 – leden 2013: H – Pavol Garan (Slovensko – Rožnava), R – Pavol Janík (Slovensko – Svaz slovenských spisovateľov)

77 – únor 2013: H – Marek Sekyra (Liberec) a František Uher (Havlíčkův Brod), Anička (Jičín)

78 – březen 2013: H – Milan Gonda (Martin, Slovensko), R – Peter Mišák (Martin, Slovensko)

79 – duben 2013: H – Pavel Pešát (Týniště nad Orlicí), R – Zuzana a Jan Hlouškovi (Hradec Králové) a Lukáš Vavrečka (Pardubice)

80 – květen 2013: H – Peter Šrank (Žiar nad Hronom, Slovensko), R – Zuzana a Pavel Herbrychovi (Martin, Slovensko)

81 – červen 2013: H – Milan Čechura (Plzeň), R – Zlata Zákoutská (Nová Paka)

82 – červenec 2013: H – Pavel Urban (Žilina, Slovensko), R – Mathej Thomka (Martin, Slovensko)

83 – srpen 2013: H – Jan Zeman (Praha), R – Vladimír Stibor (Nechvalice u Sedlčan)

84 – září 2013: H – Literární klub Duria Martin (Martin, Slovensko), R – Taťána Sivová (Martin, Slovensko) a Ivana Blahutová (Brno)

85 – říjen 2013: H – Magdalena Pokorná (Třtice u Rakovníka) a Ľudovít Farkaš (Vrútky, Slovensko), R – Antonín Drábek (Praha)

86 – listopad 2013: H – Literární klub LITERA 2 (Banská Bystrica, Slovensko), R – Václav Franc (Nová Paka)

87 – prosinec 2013: H – Jitka Březková (Týniště nad Orlicí) a Literární klub SILANS (Žilina, Slovensko), R – Jana Benešová (Jičín)

88 – leden 2014: H – Zdeněk Salava (Praha), R – Lubomír Macháček

(Pardubice)

89 – únor 2014: H – Antonín Šlechta (Úpice), R – Milan Hrabal (Varnsdorf)

90 – březen 2014: H – Tomáš Koloc (Hradec Králové), R – Eva Jebavá (Jičín)

91 – duben 2014: H – Mike Mlynek (Banská Bystrica, Slovensko), R – Petr Musílek (Chotěboř)

92 – květen 2014: H – 8 studentů jičínských středních škol

93 – červen 2014: H – Dana Karasová (Praha), R – Jan Lipšanský (Praha)

94 – červenec 2014: H – Martin Vídenský (Letohrad), R – Radana Šatánková (Praha a Frýdek-Místek)

95 – srpen 2014: H – Michal Čagánek (Nezdenice), R – Monika Eberlová

96 – září 2014: H – Jan Sobotka (Olomouc), R – Simona Váchalová-Vroblová (Domažlice)

97 – říjen 2014: H – Marie Veselá (Brno), R – Hana Cihlová (Pardubice) a Jan Řehounek (Nymburk – o B. Hrabalovi)

98 – listopad 2014: H – Saša Gr. (Žďár nad Sázavou), R – Martin Zborník (Praha)

99 – prosinec 2014: H – Pavel J. Hejátko (Náměšť nad Oslavou), R – Ivo Fencel (Plzeň)

100 – leden 2015: H: Rast'o Dalecký (Slovensko) a Jitka Prokšová (Plzeň), R – Jiří Žáček, Ivona Březinová a Petr Janeček (všichni Praha)

(všechna čísla můžete najít na stránkách www.ikobra.cz)

Jubilejním stým číslem ČAJe historie časopisu nekončí, neboť mám stále dostatek nových jmen ve svém diáři, dostatek zajímavých osobností, které bych rád vyzpovídal, řadu dosud nepředstavených literárních klubů a spolků, řadu nových námětů a nápadů.

Doufám, že mám stále i dostatek věrných, spokojených čtenářů, pro které budu rád připravovat Časopis autorů Jičínska!

Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č. 100, leden 2015, ročník XIV

Vydáno 5. ledna 2015 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka
Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Jazykové korektury Martin Žantovský

Interní tiskovina LiSu